

**KLASİK TÜRK ŞİİRİNİN
BAŞLANGIÇ DÖNEMİ
ŞAİRLERİNDEN YAHYÂOĞLU VE
DİVANÇESİ**

YAHYAOĞLU, A POET FROM
EARLY PERIOD OF CLASSICAL
TURKISH POETRY, AND HIS
DIVANÇE

Doç. Dr. Ümran AY SAY

Marmara Üniversitesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

E-posta: umran.ay@marmara.edu.tr

Orcid: 0000-0002-4036-6934

Öz

Anadolu'da Türk yazı dilinin oluşmaya başladığı 13. yüzyıldan 15. yüzyıl sonlarına kadar olan dönem Eski Anadolu Türkçesi dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem aynı zamanda klasik Türk edebiyatının da başlangıç ve kuruluş dönemi olarak isimlendirilir. Klasik Türk edebiyatının başlangıç dönemlerine dair yapılan araştırmalarla bu yüzyıllardaki edebi temsilciler ve eserleri tespit edilmekte böylelikle hem dönemin edebi çerçevesinin netleşmesine katkı sağlanmakta hem de Türkçenin bir yazı dili olarak edebi sahadaki gelişimi ile ifade özellikleri takip edilebilmektedir.

Bu makalede hayatı hakkında kaynaklarda hiçbir bilgi bulunmamakla birlikte Klasik Türk şiirinin başlangıç dönemi temsilcilerinden olduğu anlaşılan Yahyâoğlu tanıtılacaktır. Nazire mecmualarındaki birkaç şiiri ve yeni tespit edilen Divançe'sinden hareketle şairin hayatı, edebi kişiliği, gazellerindeki dil ve üslup özellikleri hakkındaki bilgiler değerlendirilecektir.

Çalışmamızda, Yahyâoğlu'nun şiirlerinin bulunduğu Medine-Şeyhülislam Arif Hikmet Bey Kütüphanesi fihristinde 251/811'de kayıtlı yazma nüshanın tavsifi yapılacak ve nüshanın imla özellikleri örneklerle gösterilecektir. Şairin nazire mecmualarındaki şiirleriyle Arif Hikmet Bey nüshasında bulunan ortak şiirlerin tenkitli metni kurulacak ve eldeki toplam 54 şiirinin transkripsiyonlu metni verilecektir. Makalenin sonunda yazma nüshanın ilgili varaklarının fotoğrafları okuyucunun istifadesine sunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Yahyâoğlu, Klasik Türk Şiiri, başlangıç dönemi, gazel, Şeyhülislam Arif Hikmet Bey Kütüphanesi.

Abstract

The period between the early 13th century and the late 15th century, when Turkish written language is said to have first appeared, is called Old Anatolian Turkish period. It is also known as the period when the roots of the classical Turkish literature was formed. By means of a number of research on the early classical Turkish literature, the literary figures and their works that represent this period have been revealed, determining a framework for the literature of the period, as well as enabling to keep track of the development of the Turkish language in literary field.

This article seeks to explore one of the leading figures of the early classical Turkish poetry, Yahyaoğlu, despite the fact that finding useful information in the studies on his life is an illusive task. A few of his poems in a periodical, Nazire, and his recently discovered

¹ Şiir metinlerinin imla ve anlam yönünden tashihine katkı sağlayan kıymetli arkadaşım Doç. Dr. Hacı İbrahim Demirkazık'a ve makaleyi baştan sona sabırla değerlendiren bilgi ve birikimini daima cömertçe sunan kıymetli hocam Prof. Dr. M. Fatih Köksal'a teşekkürü borç bilirim.

Divançe (small book of poetry), however, have made it possible to display his literary personality and the stylistic features that characterize his lyrics, Ghazals.

In this study, the handwritten copy of his poems labelled by a catalogue number - 251/811- at Medina Sheikh ul-Islam Arif Hikmet Bey Library will be examined and their orthographic features will be illustrated. A critical comparative analysis of these mutual poems will be carried out and the transcribed form of all of his 54 poems will be given. The final part of the article is intended to introduce the potential readers to the pictures of the related pages of the handwritten copy.

Keywords: Yahyâoğlu, Classical Turkish Poetry, Early Period, Ghazal, Sheikh ul-Islam Arif Hikmet Bey Library.

GİRİŞ

I. Yahyâoğlu'nun Hayatı

Şair tezkirelerinde Yahyâoğlu ismine rastlanmamıştır. Divan şiirinin başlangıç dönemi şairlerinden Şeyhoğlu, Hatiboğlu, Kemaloğlu, Hasanoğlu, Boyacıoğlu örneklerinde olduğu gibi o da “oğlu” kelimesi ile biten mahlas kullanmayı tercih etmiştir. Mahlasına nazaran Yahyâ adlı birinin oğlu olması da kuvvetle muhtemeldir.

Elimizdeki şiirlerinde iki yerde ömrünün sonuna geldiğini, yaşlandığını dile getirir:

Egerçi yitdi yaşum ucına vü pîr oldum
Henüz 'ışk gurûrıyla nev-cevân bigiyim (40/6)

Ben ol civânı sevelden görenler eydür kim
Ne ölecek kişidür uşbu pîri gördüñ mi (50/6)

Aşağıdaki beyitlerde memleketinde kıymetinin bilinmediğine hayıflanarak gurbete gittiğini, hüner sahibi olanların her yerden kovulduğunu serzenişle anlatır:

Yaḥyaoglı vaṭanın ḡurbete degşürdüğine
Sebeb oldur ki ḡüher kıymetini kân bilmez (26/7)

Bî-hünerler ṭarafın dutduḡuma 'ayb itmeñ
Kim ḡamu yirde hüner ehlini miḡnet depeler (43/5)

Şair, 15. gazelinin makta beytinde de sevgiliyi övmek maksadıyla ilden ile dolaşıp gazelhanlık yaptığını söyler:

Ḥoş degül mi bu ki Yaḥya_oḡlı senüñ medḡüñ-ile
Gezinüp ilden ile ḡalka ḡazel-ḡvânlıḡ ider (15/6)

Beyitte şairin ilden ile gezinip gazelhanlık yaptığını dile getirmesi iki şekilde yorumlanabilir. Birincisinde şair bir kurgu içinde teşbih sanatıyla kendisini, ilden ile dolaşarak okuduğu gazellerle sevgilinin güzelliğini anlatan ve onun güzellikteki şöhretini her yana yayan bir gazelhana benzetmektedir. İkincisinde ise gerçekten şehir şehir, köy köy dolaşıp katıldığı sohbet meclislerinde gazelhanlık yapmakta, bunu da

hüsn-i talil ile sevgiliyi medhetme sebebine bağlamaktadır. Eğer ikinci varsayımımızın doğru olduğunu kabul edersek bu durumda Yahyâoğlu'nun, makam ile gazel okuduğu için aynı zamanda musiki de bilen, hatta irticalen şiir söyleyebilen bir gazelhan olabileceği düşünülebilir.

Ġam u şādīyle ħatm olur bu cihān

Nitekim Yahyaoğlu dīvānı (6/7)

beytinden bir "divan"ı olduğunu kendi dilinden de öğreniyoruz. Bu divan, burada neşrettiğimiz divançesi midir yoksa bundan başka bir divanı var mıdır, bu soruya şimdilik cevap veremiyoruz.

Yine hayatıyla ilgili veri olarak değerlendirebileceğimiz bilgilerden biri 25. gazelde bulunmaktadır. Yahyâoğlu *-ider Oĥay* redifli bu şiirinde âşıklarına vefası yok, cevri ve cefası çok bir güzelin tarifini yapar ve ona "Oĥay" diye seslenir. Oĥay kelimesinin sözlüklerde bir karşılığı bulunamamıştır. Dönemin bir ses özelliği olan ħ-ğ sızıcılaşmasını göz önünde tutarak Oĥay kelimesinin özel isim olan Oĥay kelimesini karşıladığını söylemek mümkündür.

Bir araştırmada 14-15. yüzyıllarda yaşamış, yaklaşık yüz beyitten müteşekkil manzum *Hikâyât-ı Avrāt* adlı bir eser kaleme almış İbn-i Yahyâ adındaki bir şairden bahsedilmektedir Araştırmacı, mesnevi nazım şekliyle yazılmış olan adı geçen eserde şairin mahlasını iki yerde kullandığını ve ikisinde de mahlasın İbn-i Yahyâ şeklinde kaydedildiğini belirtir (Dilben, 2019: 50). Bizim burada *Divançe'sini* neşrettiğimiz Yahyâoğlu elimizdeki şiirlerinin hiçbirinde İbn-i Yahyâ mahlasını / adını kullanmamıştır. Dolayısıyla bu iki şair farklı kişiler olmalıdır.

İki nazire mecmuasında yer alan birkaç şiiri dışında kaynaklarda hakkında hiçbir bilgi bulunmayan Yahyâoğlu'nun hayatına dair şiirlerinden çıkarabildiğimiz bütün işaretler bundan ibarettir.

II. Nazireleri ve Ona Nazire Yazan Şairler

Yahyâoğlu'nun şiir mecmualarında tespit edebildiğimiz altı gazeli vardır. Bunların dördü *Mecmûatü'n-Nezâir*'de (Canpolat, 1995: 63, 126, 129, 202) ikisi *Câmiü'n-Nezâir*'de (Ertek Morkoç, 2003: 82, 1216) yer almaktadır.

Mecmûatü'n-Nezâir'deki dört şiiriyle ilgili durum şöyledir:

Mecmuadaki ilk zemin şiiri;

Saĥınuĥumdan ol yāri yavuz gözden yavuz dilden

Helāk istērem aĥyāri yavuz gözden yavuz dilden (Canpolat, 1995: 63)

matlalı şiiridir. Bu şiire Hassan, Nebî, Rahîmî, Zeynî, Kerimî, Nücûmî ve Ömer (Ömer b. Mezîd) mahlaslı şairlerin birer naziresi kayıtlıdır.

Mecmuadaki ikinci zemin şiiri;

Ṭapuñ andan berü kim şataşupdur

Baña senden maĥabbet ulaşupdur (Canpolat, 1995: 126)

Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, Sayı: 3 (Yaz 2021), s. 11-63.

The Journal of Turkish Language and Literature Studies, Issue: 3 (Summer 2021), pp. 11-63.

matlı şiiridir. Bu şiire Ahmedî ve Nâmûsî'nin birer, Ömer'in iki naziresi kayıtlıdır.

Mecmuadaki üçüncü zemin şiiri;

Güneşden yüzüni nūrānî gördüm
Cihānda ben hemān nūr anı gördüm (Canpolat, 1995: 129)

matlı şiiridir. Bu şiire Hassan, Mukimî ve Ömer birer şiirle nazire yazmışlardır. Yahyâoğlu'nun *Mecmûatü'n-nezâir*'deki diğer dördüncü şiiri ise Ahmedî'nin;

Etmemek durur nazar ğayra gözümüñ niyyeti
Böyle olur kişi ki ola anuñ insāniyyeti (Canpolat, 1995: 201)

matlı zemin şiirine;

Ben ki vaşluña iremâyüp çekerdüm zaḥmeti
Hāşa kim fevt eyleyem şimdi ki buldum fırsatı (Canpolat, 1995: 202)

matlıyla yazdığı nazire şiiridir. Ahmedî'nin bu şiirine Yahyâoğlu bir, Mukimî iki, Ulvî iki, Ömer üç şiirle cevap vermiştir.

Şairin *Câmiü'n-Nezâir*'deki

Bir nefes senden cüdālîk hîç hoş gelmez baña
Bir dahıyla āşinālîk hîç hoş gelmez baña (Ertek Morkoç, 2003: 82)

matlı şiirinin başlığında "Min kelâm-ı Yahyâoğlu redîf-i diger" ibaresi bulunmaktadır. Bu ibare onun zemin şiir olduğunu gösterir. Ancak mecmuada bu şiire yazılmış herhangi bir nazire kayıtlı değildir. Yahyâoğlu'ndan önce Zülâlî'nin "yeter bana", Şevkî'nin "-âr bana", Ahmedî'nin "-âh bana" Şeyhî'nin "-âh bana" redifli şiirleri bulunmaktadır. Yahyâoğlu'ndan sonra ise Amrî'nin "-a sana" ve "-um sana" redifli iki zemin şiiri kaydedilmiştir (Ertek Morkoç, 2003: 83, 84).

Buradaki diğer şiiri

Sen seni benden nihān itmek dilersin itmegil
Göñlüm alduñ kaşd-ı cān itmek dilersin itmegil (Ertek Morkoç, 2003: 1216)

matlı gazelidir. Mecmuada aynı redifle Seyyid Nesîmî'ye (öl.1417?) ait iki zemin şiir görünmektedir. Bu şiirlere Ahmedî iki şiirle, Yahyâoğlu ve Ahmed-i Dâ'î birer şiirle cevap vermiştir (Ertek Morkoç, 2003: 1212-1217).

Sonuç olarak nazire mecmualarındaki toplam altı şiirinden dördü zemin şiir, ikisi ise naziredir. Zemin şiirlerine Ömer dört, Hassan iki, Nebî, Rahimî, Zeynî, Kerimî, Nücûmî, Ahmedî, Nâmûsî, Mukimî de birer nazire ile cevap yazmışlardır.

Yahyâoğlu ise Nesîmî'nin bir, Ahmedî'nin bir şiirine nazire yazmıştır.

Yahyâoğlu'na nazire yazan şairlerden Ömer isimli şair aynı zamanda mecmuayı da tasnif eden Ömer bin Mezîd'dir. Hassân, II. Murad devri şairlerinden (1421-1451) *Sehî Bey Tezkiresi*'nde zikredilen şairdir (Köksal, 2013a). Ahmedî, 1412-13'te vefat eden Germiyanlı Ahmedî'dir. Nâmûsî, şair tezkirelerinde ismine rastlanmayan ancak, nazire mecmualarındaki şiirlerinden hareketle 15. yüzyılda yaşamış olduğu tespit

edilen şairlerdendir (Köksal, 2013b). TEİS'te² 15. yüzyıl ile tarihlendirilen şairlerden Mukîmî, Çağatay Türkçesi ile yazan Heratlı bir şairdir (Uçar-Meltem, 2014). Ancak elimizde şiirleri yoktur, Yahyâoğlu'na nazire yazan şairin Anadolu sahasında yaşamış başka bir Mukîmî olması ihtimal dahilindedir.

TEİS'te tanıtılan şairlerden Kerimî, Nücûmî, Rahîmî ve Zeynî de 16. yüzyıl şairleridir. *Mecmûatü'n-Nezâir*'in tertip edildiği yıl (1437) dikkate alındığında bu şairlerin de farklı kimseler olduğu anlaşılır. Nebî hakkında şimdilik elimizde bir bilgi yoktur. TEİS'te zikredilen benzer mahlaslar mecmuanın derlendiği yüzyıl ile uyuşmadığından değerlendirmeye alınmamıştır.

Şairin hayatına dair yukarıdaki bilgiler değerlendirildiğinde Ahmedî, Ahmed-i Dâ'î, Ömer bin Mezîd, Hassân ve Nâmûsî gibi şairlerle aynı dönemde yaşadığını, 14. yüzyılı idrak ettiğini, muhtemelen 15. yüzyılın ilk çeyreğinde hayatta olduğunu söylemek yanlış olmaz. Şairin iki yerde yaşlılığından bahsetmesi, 14. yüzyılın ortalarına doğru doğmuş olabileceği ihtimalini de kuvvetlendirir. Ancak nazire mecmualarında, özellikle de *Câmiu'n-Nezâir*'de kimi zaman kronolojik olarak nazire yazması mümkün olmayan bazı şairlerin birbirlerine nazire yazmış gibi gösterildiğinin gözden uzak tutulmaması gerektiğini de kaydedelim (Köksal, 2016: 442).

III. Şiirlerinin Dil Hususiyetleri

Bilindiği gibi Batı Türkçesi; Eski Anadolu Türkçesi (EAT), Klasik Osmanlıca ve Türkiye Türkçesi olmak üzere üç döneme ayrılır. Bu dönemler içinde Eski Anadolu Türkçesi 13. asırdan 15. asrın sonlarına kadar olan dönemi içine alır (Akalin, 1989: 10). Gerek döneme has kelime kadrosu gerekse eklerin yazılışlarında görülen bazı hususiyetler bize şairlerin yaşadıkları dönem konusunda kayda değer işaretler verir. Yahyâoğlu'nun, şiirlerindeki dil ve üslup özellikleri bakımından çağdaşları Ahmedî, Hoca Dehhânî, Ahmed-i Dâ'î gibi Eski Anadolu Türkçesinin beylikler döneminde 14. asrın ikinci yarısı ile 15. asrın başında eser vermiş şairlerimizden biri olduğu anlaşılmaktadır. "Menüm", "bu bâre" gibi ifadelerinde Azeri Türkçesinin özellikleri gibi görülürse de devrin eserlerinde çift kullanımlı bir durum vardır ve henüz iki Oğuz ağzı birbirlerinden kesin olarak ayrılmamıştır. Yahyâoğlu'nun kelime kadrosunda ve ekleri kullanım biçiminde Eski Anadolu Türkçesinin bütün özelliklerini görmek mümkündür. Şairin gazellerinde tespit ettiğimiz arkaik Türkçe kelimelerden bazıları aşağıdadır³:

alu, ancılayın, ayağa bindir-, bay, beñdeş, bigi, bilemce, biti, çaç, degşür-, dindür-, döy-, dükeli, dün, düriş-, düz, düzet-, düzin-, esrük, eydivir-, eyü, geñsüzün, giñ, irte, irür-, kaçan, kamu, kıncaru, kıandalığı, kıarañu, key, kimesne, kıocuş-, kırsat-, kıuvar-, kıamu, kıamulığı, kıañla, kıapanca, kıon, kıur-, kıuz, ulal-, uş, uşbu, biliş, yalabı-, yavalan-, yilte-.

IV. Edebî Kişiliği

² TEİS: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (<http://teis.yesevi.edu.tr/>)

³ Metinde tespit edilen Türkçe arkaik kelimeler anlamlarıyla birlikte dizinlenerek makalenin sonunda verilmiştir.

Yahyâoğlu rind-meşrep bir şairdir. Gazellerinde beşerî aşkın terennümleri duyulur. Şiirlerinde sevgili ve âşık tipinin bütün özelliklerini görmek mümkündür. Sevgili hem güzellik unsurlarıyla hem de âşığa gösterdiği tavır ve eda ile geleneğin tarif ettiği güzeldir.

“Gönül” redifli şiirinde (G.13) sufîyâne bir tavrıla gönlün tarifini yapar. Buna göre gönül ne yerde ne gökte olan acayip bir dünyadır. Uçsuz bucaksız kainattaki yer ve gök ten, gönül de bu tenin içindeki candır. O, için bile içinde gizlidir. Gönül can hümlarına aşıyandır, insan her ne ararsa gönülde vardır. Gönül sahiplerinin içi mamur, dışı haraptır.

Bir başka şiirinde (G.42) derviş edasıyla; gönül, dünyanın geçiciliği, ömür, nefis, yol gibi kavramları tasavvufî manalarıyla yorumlar. Gönlünü bir ayna gibi dünya tozundan cilalayıp parlattıktan sonra can gözüyle ona bakar, orada iki cihanı görür, teşhis eder. Bu dünyanın fani, ahiretin baki olduğunu görüp dünya sarayına meyletmekten vazgeçer. Bu dünyaya âşık olanlara seslenerek, ömür kalkanının feleğin oklarına daha ne kadar dayanacağını sorar. Mana erliğinin lafla olmadığını, yoldan ayrılmayan kimselerin muhakkak kılavuzlarını bulacaklarını dile getirir.

Yahyâoğlu, aruzun kısa kalıpları yanında uzun kalıplarını da tercih etmiştir. Türkçe kelimelerde vezin gereği yapılan imaleler dönemin bir özelliği olarak Yahyâoğlu’nda da görülmektedir. 54 şiirinde Farsça yapıda toplam 35, Arapça yapıda bir tamlama tespit edilmiştir. Bu durum, şairin dilindeki sadeliği gösteren önemli bir husustur.

Şiirleri edebî sanatlar bakımından oldukça zengindir. Sevgiliyle ilgili benzetmelerinde teşbih sanatının; *-mı ne dîrsin, değil mi, -ân mısın sen*, rediflerindeki soru üslûbuyla tecâhül-i ârif /istifham sanatlarının; peygamberlerden Hz. Nuh’u tufan ile, Hz. İbrahim’i ateşe atılmasıyla, Hz. Eyyüb’ü sabrıyla, Hz. Süleyman’ı mülkü ile, Hızır’ı hayat suyu ile; aşk kahramanlarından Leylâ ile Mecnûn ve Yûsuf ile Zeliha’yı hatırlatmasıyla telmih sanatının; safha, hat, varak, muhakkak, reyhan gibi yazıyla dair unsurları bir beyit içinde kullanarak tenasüp sanatının; âyine-ayına, yâr didüm-yar didüm, yâreye-yaraya, cânânı-cân anı, nurânî-nur anı, yile git- gibi kullanımlarıyla da cinas sanatının güzel örneklerini vermiştir.

V. Türkçe Divançesi

Yahyâoğlu’nun erken dönem nazire mecmualarından *Mecmuatü’n-Nezâir*’de dört, *Câmiü’n-Nezâir*’de iki adet olmak üzere toplam altı gazeli elimizde bulunmaktaydı. Mahmut Şarlı, Medine Şeyhülislam Arif Hikmet Bey Kütüphanesi’ndeki fihristten faydalanarak kütüphanede bulunan edebiyat alanındaki Türkçe yazmaları bir makale ile tanıtmıştı (Şarlı, 2001: 99-112). Bu makalede verdiği listede 251/811 katalog numarası ile *Mecmû’a-i Devâvîn* adıyla kayıtlı bir divan mecmuası bulunmaktadır. 95 varaklık bu divan mecmuasında ana metninde Şeyhî (ö.1431)’nin, sayfa kenarlarında ise İvazpaşazâde Atayî (ö.1437), Hoca Dehhânî (ö.1401’den önce), Yahyâoğlu, Ahmedî (ö.1412-1413), Hassân (ö.15.yy’ın başı), İznikli Hümâmî (15.yy’ın ilk yarısı) ve Ahmed-i Dâ’î (öl.1421’den sonra)’nin şiirleri mevcuttur. Yahyâoğlu’nun tamamı gazel nazım biçimiyle yazılmış 51 şiiri, mecmuanın 58b-73b varakları arasında, gayr-ı müretteb olarak bulunmaktadır.

Şiirlerin tamamı Türkçedir. Yazmanın unvan sayfasında ismi *Mecmû'a-i Devâvîn* olarak kaydedilmiştir. Ayrıca 1a sayfasında *Divan-ı Şeyhî*, *Divan-ı Dehhân[î]* ve *Divan-ı Yahyâoğlu* kaydı bulunmaktadır. Bilindiği gibi şairlerin şiirlerini topladığı eserlere "dîvân", eğer şiirler sayıca az olursa bu küçük şiir derlemesine de "dîvânçe" denilmektedir. Yazmada Yahyâoğlu'nun şiirleri divançe hacminde olduğundan şiirlerinin tamamını da bu şekilde isimlendirmek yanlış olmaz kanaatindeyiz. Şairin *Divançe*'sinde olmayıp da adı geçen nazire mecmualarında bulunan diğer üç şiiriyle (yayınımızdaki 52, 53, 54 numaralı şiirler) birlikte elimizdeki toplam şiir sayısı 54'tür. Tespit edilebildiği kadarıyla Yahyâoğlu'nun bütün şiirleri bundan ibaret olduğu için bu çalışmamızı "divançe" olarak adlandırmada bir beis görmedik.

V.1. Nüsha Tavsifi

Yahyâoğlu Divançesi, Medine'de Arif Hikmet Bey Kütüphanesinde Türkçe yazmaların kaydedildiği fihristte *Mecmua-ı Devâvîn* adıyla 251/811 numarada kayıtlı bir mecmua içindedir (Şarlı, 2001: 109). Yahyâoğlu'nun şiirleri divanda 58b-73b yaprakları arasındadır. Mevcut haliyle 95 varaktan ibaret olan mecmuanın 83b-84a, 89b-90a, 94b-95a sayfaları arasında kopukluklar mevcuttur, sonunda istinsah kaydı veya temmet kaydı yoktur. Yazmanın dış ölçüleri 15x25cm ebadındadır. İç ölçüleriyle ilgili katalogta veya yazma üzerinde kayıtlı herhangi bir bilgi yoktur. Ancak elimizdeki görsellerden iç ölçüsünün yaklaşık 12x21cm. ebadında olduğu söylenebilir. Aharlı, sarı renkli kâğıt üzerine nestâlik hatla yazılan mecmuada ana metin 13 satırla ve düz, derkenar metinleri yukarıdan aşağıya veya aşağıdan yukarıya doğru mail nestalik yahut çelipa adı verilen bir tarzda yazılmıştır. Ana metin çift sütun halindeyken derkenar metinleri tek sütundur. Cildin iç kapağında celî tâlik hatla "Divan-ı Şeyhî" ibaresi yazılmıştır. 1a sayfasının ortasında kütüphanenin vakıf mührü, üstte *Divan-ı Şeyhî*, *Divan-ı Dehhân[î]* ve *Divan-ı Yahyâoğlu* kaydı vardır. 1b ve 2a sayfalarındaki tezyinatta altın yıldız ve mavi renk yoğun olarak kullanılmıştır. Karşılıklı her iki sayfada da ortada yuvarlak şemseler vardır. 1b sayfasındaki şemsenin ortasında turuncu penç motifi, iç zemininde yaprak motifleri bulunmaktadır. Turuncu, yeşil ve kahverengi mürekkebin kullanıldığı zencereklerin etrafına altın yıldız zemin üstünde simetrik olarak çimenler, çiçekler, servi ağacı ve kahverengi, turkuaz renginde çiçek açmış ağaç resimleri çizilmiştir. Sayfanın dört tarafındaki salbeklerin zemini mavidir. Salbeklerin çevresi altın yıldız, turuncu ve mavi renklerle zencereklenmiştir. İç cetvelin zemini altınla, dış cetvelin zemini mavi mürekkeple boyanmıştır. Üçgen şeklindeki altın süslemeler mavi tığlarla tamamlanmıştır. 2a sayfasında ortadaki yuvarlak şemsenin zemini mavi mürekkeplidir. Şemsenin içi hatâî, rûmî ve yaprak motifleriyle tezyin edilmiştir. Şemseyi içten dışa doğru altın yıldızlı zencerek; turuncu, yeşil ve mavi mürekkebin kullanıldığı münhanilerle bunların da çevresi simetrik olarak çimen, çiçek, servi ve çiçek açmış ağaç motifleriyle bezenmiştir. Dört köşedeki salbeklerde zeminde mavi mürekkep konturlarda turuncu ve yeşil mürekkep kullanılmıştır. Dış cetvel süslemesi 1b'deki ile aynıdır. Sayfaların her ikisinde ortada bulunan yuvarlak şemseler yazmanın 15. yüzyılda istinsah edildiğine dair bir ipucu vermektedir. 2b yaprağında serlevha vardır. Serlevhanın zemini mavi mürekkeplidir, ortada kufî hatla yazılan besmele yaprak ve rumî motifleriyle tezyin edilmiştir. Altın cetvel içindeki zencerekte turuncu mürekkep kullanılmıştır. Ana metni derkenar metinlerinden ayıran cetvel yaklaşık 1cm.

kalınlığındadır. Zemininde mavi mürekkep kullanılmış olup saz üslubundaki yapraklarla süslenmiştir. Serlevhanın sol üstündeki süslemenin içinde yılanların ve çeşitli kuşların olduğu bir bahçe tasviri yapılmıştır. 2b-3a yaprağında satır aralarında da tezhip süslemeleri yapılmış, bundan sonraki diğer yapraklarda altın yaldızlı köşe ve orta süslemeleriyle cedveller çekilmiştir, satır aralarında süsleme yoktur. 2a, 95b sayfalarında kütüphane vakıf mührü bulunmaktadır. Yazı ve süsleme özellikleri bakımından son derece kıymetli olan yazma, hasar görmemiş olup baştan ve sondan tamdır. Kolofon bulunmadığından ne zaman ve kimin tarafından istinsah edildiği belli değildir.⁴

Nüshadaki divanların sayfa numaraları sırasıyla şöyledir: Gövde metninde 2b-92a sayfaları arasında *Şeyhî Divanı*, 92a-95a sayfaları arasında *Harnâme* mevcuttur. Sayfa kenarlarında sırasıyla İvazpaşazâde Atayî (2b-28a), Hoca Dehhânî (28a-58b), Yahyâoğlu (58b-73b), Ahmedî (74a-83b), (83b-84a arasında sayfa kopukluğu mevcuttur) Hassân (84a-89b) (89b-90a arasında sayfa kopukluğu vardır), İznikli Hümâmî (90a-94b) (94b-95a arasında kopukluk mevcuttur) ve Ahmed-i Dâ'î'nin (95a-95b) şiirleri mevcuttur. *Şeyhî Divanı* elifba tertibine göre yazılmıştır. Derkenardaki şairlerden İvazpaşazâde Atâyî'nin şiirleri elif ba tertibine göre; Dehhânî, Yahyâoğlu, Ahmedî, Hassân ve İznikli Hümâmî'nin şiirleri ise gayr-ı müretteb yazılmıştır.

Baş (gövde metin):

Eger hücûm-ı ecelden dilim bulursa mecâl
Diyem şenâ-yı cemâl-i celîl-i celle celâl

Son (gövde metin):

Ol şehüñ işi 'izz ü nâz olsun
Düşmeninüñ ğam u niyâz olsun

Baş (derkenar):

Yine 'azm-i rezm kıldı server-i hâver güneş
Kim diyâr-ı Hinde çekdi şubh-dem leşker güneş

Son (derkenar):

Söz çok cihânda Dâ'î velî uşbu luğf-ıla
Gelsün bu şi're bir göreyim kim cevâb ider

V.2. Nüshanın İmla Özellikleri

Klasik Türk şiirinde aruz vezni son derece hâkim bir unsurdur. Divan şiirinin kuruluş ve başlangıç dönemi adını verdiğimiz Eski Anadolu Türkçesi döneminde Türkçe kelime ve eklerin imlası, çoğu metinde aruza bağlı olarak değişiklikler gösterir. Dönemin el yazmaları bu gözle incelendiğinde genellikle aruzda kapalı heceye denk gelen hecelerde ünlü harf gösterilirken açık heceye denk gelen hecelerde ünlü harfin

⁴ Medine'de bulunduğumuz süre zarfında yazmanın kendisini görmek mümkün olmamıştır, yazmanın görselleri daha sonra tarafımıza CD ile ulaşmıştır. Elimizdeki görsellerde yazmanın cildine ait bilgi yahut fotoğraf yoktur. Yazmanın tanıtıldığı makalede (Şarlı, 2001: 109) de sadece katalog numarası ve isim bilgisi vardır. Nüsha tavsifi elimizdeki görsellere göre tarafımızdan yapılmıştır.

imlasında tasarrufta bulunularak ya hiç gösterilmediği ya da sadece hareke ile gösterildiği bilinmektedir. Yine EAT'nin özelliklerinden biri de ünsüz değişmeleridir. Uygur yazı dilinin etkisiyle p-b, c-ç, t-d, k-h gibi ünsüzlerin yazımında düzensiz kullanımlar olduğu bilinmektedir. Yahyâoğlu'nun şiirlerinde bahsedilen imla özelliklerini görmek mümkündür. Şiirlerin bulunduğu divan mecmuasının imla özellikleri *Hoca Dehhanî Divanı* yayınımda (Ersoy-Ay, 2017: 57-63) ayrıntılı olarak incelenmişti. Bu incelemede büyük ölçüde Mehmet Akalın tarafından kaleme alınan Ahmedî'nin Dili makalesindeki (Akalın, 1989: 9-153) tasnif metodu örnek alınmıştır. Burada da benzeri bir metodla Yahyâoğlu şiirleri üzerinden yazmanın bazı imla özelliklerine dikkat çekilecektir.

V.2.1. Ünlülerin imlası:

Nüshada a, e ünlüleri çoğunlukla aruza bağlı olarak üstün, elif, üstünlü elif, medli elif, ve güzel he ile gösterildiği gibi hiç hareke/harf kullanılmadan da gösterilmiştir:

olanlar (اولنلر) 27/2, çiçek-ile (چيچاكله), giceler (گجالر) 12/2, azduran (أزدرن) 24/7, bir arada (بر آراهه) 32/1, atı-n[un] (آتک) 14/3 az kılır (آز قلور) 25/4, sansa (صنسه) 5/1, itmekde (اتمکده) 5/3, başuma (بشمه) 18/4.

ı, i ünlülerinin yazımında da aruz dolayısıyla farklılıklar mevcuttur. Bu ünlülerin de esre, ye, esreli elif, elif ye, esreli ye ile gösterildiği ya da hareke/harf kullanılmadan da gösterildiği yazımlar vardır:

agyârı (اغيار) 5/3, adını (آدنی) 5/2 nice (نیجا) 13/3, imd[i] (امد) 13/6, içelüm (ايچلم) 27/3, süci (سجی) 20/2, geldi (گلدی) 22/3, içümde (اچمه) 18/6, gice (گجه) 51/1.

Farsça tamlamalardaki terkip "i"leri tamlayan ünsüz bir harfle bittiğinde umumiyetle gösterilmemiştir: 'ömr-i ikbâle (عمر اقباله) 18/5.

Akkuzatif ekinin yazımında da belirli bir düzen yoktur: yay[ı] (یای) 14/4, bekâyı (بقای) 14/6.

u,ü, o, ö ünlülerinin yazılması da yukarıdaki ünlülerde olduğu gibi farklılıklar arz etmektedir. Bu sesler, ötre, ötreli elif, vav, ötreli vavla karşılandığı gibi hiç hareke veya harfle gösterilmeden de yazılmıştır:

korkaram (قرقارم) 7/2, gözün (گوزک) 15/4, oğlını (اغلنی) 7/5, uş (أوش) 16/4, yalunuz (یلوزک) 6/3, olalı (اولالی) 19/7, gönlüme (گولمه) 15/4, gökçekdür (گکچکدر) 19/7.

V.2.2. Ünsüzlerin imlası:

Nüshada ç ünsüzü Arap imlasının tesiriyle çoğunlukla c sesiyle karşılanmıştır: nişân-içün (نشانجون) 16/7, saçun (سچک) 17/1 çalınuruz (جالنوز) 16/7, niçe (نیچه) 18/4, çağunda (چاگنده) 20/1, birkaç (برفچ) 24/7.

n, g, k ünsüzlerinin yazımında farklılık gözlenmemiştir: gökçekdür (گکچکدر) 19/1, gin (گک) 18/4, gönül (گؤل) 13/1.

Eski Türkçede kelime başında ve kelime sonunda belirli kelimelerdeki k sesi EAT'de sızıcılaşarak h sesine dönüşmüştür; metinde sesin iki yazımı da düzensiz olarak görülmektedir. Ok (وق) 42/5, oh (اوخ) 26/3, irakdan (ارقدن) 42/6, ırah (ارخ) 35/2.

Kelime sonunda bulunan k sesi kelime ünlüyle başlayan ek aldığına tonlularak ğ sesine dönüşebilmektedir. Kelimenin ek almadığı durumda da bu değişme gözlenmiştir: یراغ (اراع) 37/3.

V.2.3. Bazı ek, bağlaç ve edatların imlası:

Nüshada -(1)p⁴ partisip ekinin Eski Anadolu Türkçesinde genişlemiş şekli olan –uban² yazımına da rastlanmıştır: kaynayıuban (قَيْنُوبَان) 10/1, el uruban (أَلْ أُرْبَان) 51/4.

-lık⁴ yapım eki kendisinden sonra ek almadığı durumlarda da –lig⁴ şeklinde de yazılmıştır: canlıغ (جانلغ) 15/1.

-durur eki kelimeye bitişik ve kelimedenden ayrı olmak üzere iki şekilde yazılmıştır: yok durur (يُفَدِر) 13/1, âsumân durur (أَسْمَانُ دُر) 13/1.

-ki aitlik eki kalın sıradan kelimelerden sonra geldiğinde gı şeklinde yazılmıştır: kapusındaki (قَبُوسِنْدَغِي) 21/7, uçmakdaki (أُجْمَقْدَغِي) 28/3.

Genellikle vezin zarureti dolayısıyla gibi edatının ve dahi bağlacının yazımında farklı imlalar kullanılmıştır: gibi (كَيْبِ) 12/7, (بِكِي) 13/2 (بِيكِي) 14/2; dahi (دَاخِي) 7/3, (دَخِي) 10/1.

SONUÇ

Yahyâoğlu'nun hayatı hakkında biyografi kaynaklarında bir kayıt mevcut değildir. Şiirlerinde bu adı mahlas olarak kullanmıştır. Nereli olduğu veya mesleği hakkında elimizde kesin bir bilgi yoktur. Şiirlerinde, vatanında kıymetinin bilinmediğini, yurdundan ayrılarak gurbete düştüğünü, ilden ile dolaşarak gazelhanlık yaptığını söylemesi, mahlasında daha çok âşıklık geleneğinde görülen “oğlu” ibaresinin bulunması onun gazel okuyan gezici şairlerden olabileceğini düşündürmektedir. Anadolu sahasının bilinen ilk nazire mecmuası olan *Mecmûatü'n-Nezâir*'de nazire yazdığı şairler ve ona nazire yazan şairler dikkate alındığında Yahyâoğlu'nun başlangıç dönemi şairlerinden Ahmedî, Ahmed-i Dâ'î, Ömer bin Mezîd, Nâmûsî, Mukîmî, Hassân gibi şairlerle çağdaş olduğunu, 14. yüzyılın sonu ile 15. yüzyılın başlarında hayatta olduğunu söylemek mümkündür.

Yahyâoğlu'nun elimizdeki 54 şiirinin tamamı Türkçe olup gazel nazım biçimiyle yazılmıştır. Gazelleri 5-7 beyit arasındadır. Şiirlerindeki dil özelliklerinin EAT dönemi dil özelliklerine tamamen uyduğu, yazmanın imla özelliklerinin de dönemin imlasıyla aynı olduğu tespit edilmiştir. İmale kusurları dışında aruz veznine ve kafiye bilgisine hakimiyeti, edebî sanatları kullanmadaki başarısı onun güçlü bir şiir birikimine sahip olduğunu göstermektedir. Şiirlerinde yaklaşık dörtte bir oranında redif ve kafiyelerde Arapça veya Farsça kelimeleri tercih etmiş, geri kalan şiirlerinde rediflerini Türkçe kelimelerden seçmiştir. Yek-ahenk bir üslupla, sade, samimi ve işlek bir Türkçe ile yazdığı şiirlerinin ana teması beşerî aşktır.

Bu makaleyle, klasik Türk edebiyatının kurucu şairlerinden birinin *Divançe*'sini gün yüzüne çıkarmış olduk. Başta yurt dışı kütüphaneleri ve şahıs ellerindeki yazmalar olmak üzere kataloğu hazırlanmamış kütüphanelerde saklı daha nice edat yadigârının bulunduğu kuşku yoktur. Bu kadim ve güçlü edebiyatın köklerinin

sağlıklı tespiti açısından yapılacak yeni çalışmalarla daha başka değerlerimizin de ortaya çıkarılabileceğini düşünüyoruz.

VI. Metin

VI.1. Metin Neşrinde Takip Edilen Yol

VI.1.1. Metin Tertibiyle İlgili Hususlar ve İşaretler Sistemi

1. Metinde her beyte sıra numarası verilmiştir.
2. Çeviriyazıda metnin imlasına sadık kalınmış, vezin gereği ünlülerin imlasında, dönemin özelliği gereği de ünsüzlerin yazımında yapılan ikilikler aynen muhafaza edilmiştir.
3. Anlam yahut vezin gereği yapılması zaruri olan türlü eklemeler, metin tamirleri köşeli parantez [ ] içinde gösterilmiş; okunamayan kelimeler metinde (...) işaretiyle gösterilip aparatta fotoğrafı gösterilmiş; okunduğu halde anlamlandırılmayan kelimelerin yanına ise (?) işareti konulmuştur. Kelime sonunda akkuzatif eki y harfiyle ya da esre ile belirtilmemişse ek [] işaretiyle eklenmiştir. bin[i] 9/6 , kitabın[i] 35/5.
4. i- fiili, ile edat/bağlacı ve için edatının yazımında metinde birleşik ise (-) işaretiyle eklenmiş olduğu kelimeyle birlikte (ögmek-içün 6/2, ‘özr-ile 5/4); “ile” edatının vezin gereği kelimeyle “-la”, “-le” şeklinde bitişik yazıldığı durumlarda bitişik (kokısı-la 19/2) yazılmıştır. Bu tür birleşik yazımlarda “y” kaynaştırması söz konusu ise bu iki çizgi arasında (-y-) ile (mîve-y-ile 1/5) gösterilmiştir.

VI.1.2. Vezinle İlgili Hususlar

5. Vezin bozukluğu, kafiye problemi veya vezin farklılığı gibi özel durumlar dipnotta zikredilmiştir.
6. Şiirin vezni yazılıp aynı zamanda işaretlendirmesi metin başında artı işareti ve kısa tirelerle gösterilmiştir. *Mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ülün + --- / + --- / + ---*
7. Arapça Farsça kelimelerde seslerin uzunlukları gösterilirken “vezin” esas alınmıştır. Zihafı ve/veya med sorunu olan ünlüler eğik karakterde yazılmıştır: Perî 1/4, büstân 25/2.
8. Nisbet î’leri zihafı okunması gerektiğinde eğer kelime sonundaki y yazılmışsa î şeklinde uzun-italik, eğer y gösterilmemiş sadece esre ile harekelenmişse i şeklinde kısa-italik olarak gösterilmiştir:
Ben aña şüfi mi direm ki rindlik eylemez ol
Nerêdese er olan lâ’ubâlî gökçekdür 19/6.
9. Eski Anadolu Türkçesi dönemi metinlerinde, uzun heceye tekabül eden “e” sesindeki imaleyi göstermek için elifle yazılması yaygın bir imlâ özelliğidir. Bu tür kelimelerdeki imaleli sesler düz aksanlı e ile (ê) gösterilmiştir: sêvinmeyicek 10/5, eylemêsün 42/6.
10. Şeddeli kelimelerin imlâsında da vezne uyulmuştur: haķı-çün 28/1.

11. Vezin gereği yapılması gereken ünlü ulamaları orijinal metinde ayrı kelimeler hâlinde yazılmışsa alt çizgiyle birleştirilerek vezne dikkat çekilmiştir: Yahya_oğlu 4/5.

VI.1.3. Nüsha Farklarının Gösterilmesi ve İmlayla İlgili Hususlar

12. Yahyâoğlu'nun dördü (yayınımızdaki 3, 37, 53, 54 numaralı gazeller) *Mecmûatü'n-Nezâir*'de (Canpolat, 1995: 63, 126, 129, 202) ikisi (yayınımızdaki 9 ve 52 numaralı gazeller) *Câmiü'n-Nezâir*'de (Ertek Morkoç, 2003: 82, 1216) olmak üzere nazire mecmualarında altı şiiri vardır. Yayınımızdaki 52, 53 ve 54. numaralı şiirler yazma nüshada bulunmayıp sadece nazire mecmualarında bulunan şiirlerdir. Dolayısıyla sadece 3, 9, ve 37 numaralı gazellerin tenkitli metni yapılmıştır. Tenkitli metinde aparatlarda şiirlerin yerleri gösterilirken *Mecmûatü'n-Nezâir*'de Canpolat yayınındaki (Canpolat, 1995) Osmanlıca metnin bulunduğu sayfa numaraları, *Câmiü'n-Nezâir*'de ise Beyazıt Devlet Kütüphanesi 5782 numaradaki yazmanın sayfa numaraları verilmiştir.
13. Nüsha farkları gösterilirken önce ana metne alınan doğru olarak kabul ettiğimiz şekil verilmiş, iki nokta işaretinden (:) sonra şiirin bulunduğu nazire mecmuasındaki varyant gösterilmiş, boşluktan sonra da asıl metne alınmayan şeklin bulunduğu mecmuanın rumuzuna yer verilmiştir: "katl eyledi: dâpêledi MN" gibi.
14. Divançe nüshası (Arif Hikmet Kütüphanesi) AH, Mecmûtü'n-nezâir MN, Câmiü'n-nezâi CN rumuzlarıyla gösterilmiştir.
15. Varyantlar gösterilirken aynı mısradaki kelimeler arası eğik çizgi (/), mısralar arası ise çift eğik çizgi işaretiyle (//) ayrılmıştır.
16. hamâ'il, dâ'im gibi kelimelerin yazımında metne uyulmuştur. Metinde bu kelimeler y ile yazıldığı için çeviriyazıda da bu yazım esas alınmıştır: dâyimâ 23/5, hamâyıl 51/3.
17. Metin tespitinde bir birlik sağlamak amacıyla Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalarda İsmail Ünver tarafından yayımlanan ve metin neşirlerinde büyük ölçüde kabul gören "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" başlıklı makalede getirilen esaslara uyulmaya çalışılmıştır.
18. Metin neşrinde takip edilen sistem ve çeviriyazıda işaretlerin gösterilmesinde M. Fatih Köksal'ın ilgili makaleleri esas alınmıştır. (Köksal, 2009: 63-86; Köksal 2012: 179-210).
19. Neşirde klasik transkripsiyon sistemi kullanılmıştır. Farsçadaki "vâv-ı ma'dûle"ler ise "v" ile gösterilmiştir.

VI.2. [Yahyâoğlu Divançesi]

1.

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bahârı gitdi-se gêlûñ hâzânı hoş görelüm
Zemîn çü böyle getürdi zamân[1] hoş görelüm
2. Hâzânı havz kenârında bir semen-ten-ile
Cihândan almağ-içün dad cânı hoş görelüm
3. Çü bile şalınamaduk şalındığı demde
İrağdan ol boyı serv-i revân[1] hoş görelüm
4. Ger âşikâre görünmezseñ âdemî-zâda
Perî bigi görün âhir nihân[1] hoş görelüm
5. Çiçek teferrüc[i] ol bâğdan ger oldı-sa fevt
Bu dürlü mîve-y-ile bâğbân[1] hoş görelüm
6. Cefâyı terk idüp iy cân gel imdi bir nice gün
Senüñle uşbu vefâsuz cihân[1] hoş görelüm
7. Bu Yahyaoğlı bigi her belâya şabr idelüm
Arada şabr-ıla Eyyüb olanı hoş görelüm

2.

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Çün açdı yâr niğâbın cemâl gösterdi
Mağabbet ehline nûr-ı celâl gösterdi
2. Boyıyla serv bigi i'tidâl üzere turup
Yüziyle lâle bigi hadd ü hâl gösterdi
3. Anuñ cemâlini kim ber-kemâl isterdüñ
Hezâr şükr kim ol Zü'l-celâl gösterdi
4. Hezâr 'âkıl[1] dîvâne kıldı degme yana
Perî bigi per açup bir hayâl gösterdi
5. Çü çatdı kaşlarını sihr ü fitneler düzdi
Çü süzdi gözlerini mekr ü âl gösterdi
6. Nice dilêr-ise içsün kanumu içmege kim
Harâmî gözleri sihr-i helâl gösterdi
7. Bu Yahyaoğlına dilberlik içre el-hâşıl
Kamu leñâfetin ol ber-kemâl gösterdi

1. AH, 58b-59a

2. AH, 59a

3.

mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

+ --- / + --- / + ---

1. 7apuñ andan berü kim şataşupdur
Baña senden maħabbet ulaşupdur
2. Benem Mecnün eger Leylî sen-iseñ
Baña pend itme kim 'aqlum şaşupdur
3. Bahâsın bûsenüñ ğonca lebüñden
Ne dirsın kim şeker tengin şeşüpdür
4. Yine ğamzeñ kimi katl eyledi kim
Kana kirpüğüñ ucı bulaşupdur
5. Benüm gönüm ki cem' olmağın ister
Perişân saçlarıña şarmaşupdur
6. Gözümüñ yaşın ırmağ istemê kim
Gözümüñ yaşı ırmağdan aşupdur
7. Bu 'aşıklık 7onın kim Yahyaoglı
Senüñ egnüñe şalduğ yaraşupdur

4.

mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

-- + / + -- + / + -- + / + --

1. Ağyār-ıla yürime direm yār yiñilmez
Yār-ıla 7urur oturur ağyār yiñilmez
2. Ağyārına Hax h^vor u hacil eyleye bir dem
Yiñilmek ola-y-ıdı velî yār yiñilmez
3. Cevri baña kıılır kamu bu halk-ı cihānda
Kopalıdan ol cevri ü cefākār yiñilmez
4. Derdüm katılığınan iñildü kılıcağ zār
Bilemce iñiler der ü dīvār yiñilmez
5. Ma' şūka sözüñ itme telef kim öğüd-ile
Yahya_oglı bigi 'ışka giriftār yiñilmez

3. AH, 59a-59b, MN, 253-254, Mecmuada beyitler 1, 6, 2, 5, 3, 4, 7 şeklinde sıralanmıştır.

4. yine: ginê MN / katl eyledi: depêledi MN // ucı: oğı MN.

5. gönüm: 'aqlum MN.

7. 7onın: 7onını MN.

4. AH, 59b

5.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Baña kim dost cefāsından uşanma didiler
Ol yavuz şansa saña sen aña şanma didiler
2. Tengri-çün yār cefākār diyüben yañılup
Bī-vefālîk adını al da adanma didiler
3. Gördüğüñ arada ağıyārı hilāl itmekde
Çünkü fırsat bulasın kimseye tanma didiler
4. Nice eksükli-y-iseñ 'özü-ile ilêrü gelüp
Yäre aḥvālünü 'arz eyle utanma didiler
5. Gözlerüñ yaşı-y-ıla bağıruñ odın sâkin idüp
Deñize ğarķ oluban tamuya yanma didiler
6. Bu ḥamiyyet kuşağın 'ışık yolında bilüne
Er bigi kuşan u yā hiç kuşanma didiler
7. Cevr çevgānı-y-ıla top bigi Yahya_oğlı daḥı
Heçr meydānı içinde yavalanma didiler

6.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ + -- / + - + - / + + -

1. Cānlaruñ ol durur çü cānānı
Bes niçün sevmesün bu cān anı
2. Varayın ḥüsn bāğın ögmek-içün
Oқыayın hezār destānı
3. Yalıñuz ben miyem gönülsüz olan
Ol esīr itmedük gönül ḫanı
4. Saçalı saçların yüzi üzre
Seçemêzem küfürden İmānı
5. Yoğ-ısa yok var-ısa oldur bes
Bu zamānda güzellerüñ ḫanı
6. Ādemī uşbu ḥüb şüretle
Āh kim 'ākıbet olur fānī
7. Ğam u şādīyle ḫatm olur bu cihān
Nitekim Yahya_oğlı dīvānı

5. AH, 60a

6. AH, 60a-60b

7.

mef'ülü mefâ'ilün mef'ülü mefâ'ilün
-- + / + --- / -- + / + ---

1. Hecrüñ-ile bağrum kan ola diyü kórķaram
Yaşumdan iki 'âlem tola diyü kórķaram
2. İtgil hâzer âhumdan her şubħ kim arduñda
Gül bigi güler yüzüñ şola diyü kórķaram
3. İy dost iñen dahı ağlatma beni güldür
K'ağladuğuma düşmen gülê diyü kórķaram
4. Bir öpmek-içün biñ cān şimdi ki bahā urduñ
Şoñra biñi bir pūla ola diyü kórķaram
5. Yaħya_oğlı'nı vaşluña yiltêdügüm oldur kim
Añsuzda firāķuñda öle diyü kórķaram

8.

mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün
-- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Billah kim ol biyā didügi cān degül midür
Yaħud bu sākñnüñ lebi mercān degül midür
2. Bu 'ömr gülşeninde alup lāle bigi cām
Her kim mül içse gül gibi ħandān degül midür
3. Hîç olmaduğda nesnesi ħod göz yaşı-y-ıla
Dervişlerüñ āhı firāvān degül midür
4. Devrān tapançasına yüzün def bigi dutan
Maħfiller içre ney bigi nālān degül midür
5. Yaħya_oğlı'nı irürmeyen ol dost vaşlına
Şol 'ömr[i] uzamayası hicrān degül midür

9.

fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Sen seni benden nihān itmek dilersin itmegil
Göñlüm alduñ kaçd-ı cān itmek dilersin itmegil

7. AH, 60b

8. AH, 60b-61a

9. AH, 61a; CN, 205a Başlık: Nazîre-i Yahyâoğlu

2. sermâyesine: sermâyesinden CN/ olur: ola CN// Aşşısız çok: Aşşısı yok CN.

3. CN'de yok.

4. Şu bigi: Ğurbete CN.

5. arasında olanı: arasından geçēni CN.

7. Bencilêyin: Çekdürürsin CN/ cefâyı: cefāni CN// Kórķmayuban Tengriden: Ol faķiri nātuvān CN.

2. 'Ömrümüñ sermāyesine kim yoluñda harc olur
Aşşısuz çok çok ziyān itmek dilersin itmegil
3. Ben var-iken ne revādur degme bir ebterleri
Ġamzeñ oķına nişān itmek dilersin itmegil
4. H̄asret ü derd ü belā vü āh-ıla kapuñdan uş
Şu bigi bin[i] revān itmek dilersin itmegil
5. H̄ayr u şerden biz ikinüñ arasında olanı
Bir key ulu dāstān itmek dilersin itmegil
6. Dostlıkda var mıdur kim bin[i] ġamġin eyleyüp
Düşmenümi şādmān itmek dilersin itmegil
7. Bencilēyin her cefāyı Yahya oġlına müdām
Korkmayuban Tengriden itmek dilersin itmegil

10.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Seni gördükce gözüm bende dil ü cān sevinür
Ki tamarlarda daķı kaynayuban ķan sevinür
2. H̄asta bī-çāre tabībi göricek kayġulu-ken
Ber-ķader ola diyü derdine dermān sevinür
3. Niçe bir ġam yiyelüm şāf süci şun içelüm
Ki süci içüben ölen kişi sekrān sevinür
4. Gül yüzüñ-ile benefşe saçuñuñ bāġ içre
Eytdüğümce şıfatın lāle vü reyhān sevinür
5. Seni kim ister-idi buldı bu ġamġin göñlüm
Şimdi sēvinmeyicek ya daķı kaçan sevinür
6. Seni gördükce selāmethġ-ıla Yahya_oġlı
Çok ider şükr H̄udāya ki firāvān sevinür

11.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Yārdan ben ki 'ināyet nażarını umaram
İtsün imdi ki ri'āyet eşerini umaram
2. Bu ġice ķandalıġuñı şoraram la'lüñden
Eydivirsün ki hikāyet haberini umaram

^{10.} AH, 61a-61b

^{11.} AH, 61b

3. Gördüğüm yirde döküp kanın içüben yimege
Düşmenüñ havşala bayat cigerini umaram
4. Fakr kim tãc kodi başuma miskīnlikden
Bilüme dağı velāyet kemerini umaram
5. Şeb-çerāğ olmağ-içün bu karañu dünlerde
Vireli 'aklı kifāyet güherini umaram
6. Ol iki fitne gözüñden şadağa olmağ-içün
Yaħyaoğluna 'ināyet nazarını umaram

12.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bahār u bāğ u gülinden cihān müşerrefdür
Zemīn müzeyyen oluban zamān müşerrefdür
2. Bugün bu yiryüzi dürlü çiçêk-ile nitekim
Gicêler ilduz-ıla āsumān müşerrefdür
3. Yeşil çemende bulutdan ki açılıpdur hüb
Ağ u kızıl gül ü al erguvān müşerrefdür
4. Ev içre 'ıyş idicek demde gül durur çün kim
Benefşe vü gül-ile büstān müşerrefdür
5. Bu gülşen içre gelüñ geçelüm dağı sözden
Ki bülbül okıduğı dāsītān müşerrefdür
6. Hem uşbu luţf-ıla kim ögüp ol gülistānı
Görêliden berü p̄r ü civān müşerrefdür
7. Bu Yaħyaoğlunuñ ol dilsitān gibi becid
Teferrüc eylemege gülsitān müşerrefdür

13.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Göñül cihānını şorsañ 'aceb cihān durur ol
Ki ne zemīn ü ne ħod āsumān durur ol
2. Göñül katında yir ü göge yoğ durur miğdār
Ki yir ü gök didigüñ ten bigi vü cān durur ol

12. AH, 61b-62a

13. AH, 62a-62b

5. Nüşhada نيجادرو ككل şeklinde yazılmıştır. Anlam gereği nicedür kelimesinden sonra 3. tekil şahıs zamirinin yazılması uygun görülmüştür.

3. Göñül maķāmını teşbīhe ‘arşa kılmışlar
Ki cān hūmāları olmağa āşiyān durur ol
4. Neyi taleb kıılır-ısañ göñülde bulmağ olur
Bu hākdāndaki key ulu hānedān durur ol
5. Nedür nedendür ü nicēdür o[l] göñül diyene
Dañı nişān diyemēzem ki bī-nişān durur ol
6. Bes añla imd[i] ki şāhib-dil adını kimmiş
Çün ad-ıla diyemēzem ki di fülān durur ol
7. İçin ‘imāret iden er taşın hārāb kıılır
Ki zīnet eyledügi özine ziyān durur ol
8. Nażar bolan kişi şāhib-dili bilür girçek
Egerçi içerüden içerü nihān durur ol
9. Nażar bolan kişi kimdür diyēne Yahya_oglı
Eyit ki her kişinüñ hıdmetin kıılan durur ol

14.

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Güzellere nażarı pāk iden Hudāy[1] sever
Ki cümle pāk-nażar ehl-i Muştāfāy[1] sever
2. Anı ki hüsñ ilinüñ şāhıdur zihī devlet
Ki şehir içinde menüm bigi bir gedāy[1] sever
3. Ben anuñ atı-n[un] ayağı toprağı oldum
Ki kāmı halk-ı cihān uşbu hāk-i pāy[1] sever
4. Kaşıyla kirpüğine kim nişāne kıldı beni
Bu kāmına şuşamış dil ol oğ u yāy[1] sever
5. Devā ki dirler anuñ derdidür cihānda baña
Bu hasta cānum anuñ-içün ol devāy[1] sever
6. Bu Yahyaoglı maħabbetde maħv ider adını
‘Aceblemeñ ki fenā söz ebed beķāy[1] sever

15.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Nāzük-endām-içün cānuma kim cānlıg ider
Turuban seyr idicek serv-i hırāmānlıg ider

^{14.} AH, 62b

^{15.} AH, 62b-63a

2. Ağzuñuñ hoşkası kim teng [ü] dil-āvīz durur
La'l ü mercāndan alup dürr güher-kānlıg ider
3. Şüretüñ şafhasıñuñ haṭtı muḥakkaḳ oldı
Şöyle kim gül varaḳı üstine reyḥānlıg ider
4. Fitne kaşuñla gözüñ kirpüğüñ ok atduḳca
Āferīn göñlüme kim cānuma ḳurbānlıg ider
5. Şehsüvārı bu zamān ḥüsn ilinüñ sensin kim
Her kimi farz ider-isem saña derbānlıg ider
6. Hoş degül mi bu ki Yaḥya_oḑlı senüñ medḥüñ-ile
Gezinüp ilden ile ḥalka ḡazel-ḥvānlıg ider

16.

mefā'ilün fe'ilätün mefā'ilün fe'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Gel iy nigār ki sen dilsitānsuz olımazuz
Ki 'ışḳ bülbüliyüz gülsitānsuz olımazuz
2. Bizüm bu nāle vü efgānumuzı ma'zür it
Ki sensüz olıcaḳ āh u figānsuz olımazuz
3. Yine dönüp gözümüzüñ yaşıyla al iderüz
Ṭonumuzı ki nedür erḡuvānsuz olımazuz
4. Bu 'ışḳ-içün bize dirler ne derde dermāndur
Dirüz o derde ki bir dem uş ansuz olımazuz
5. Cihānda irmege sen cāna geçmişüz tenden
Ki tensüz olıbilürüz ü cānsuz olımazuz
6. Senüñ bu 'ışḳuñ-içün beñzümüzi zerd itdük
Kim ol müferriḥ-içün za'ferānsuz olımazuz
7. Bu Yaḥyaoḑlı bigi ḳamu renge çalınuruz
Nişān-içün ki biz ol bī-nişānsuz olımazuz

17.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ğonca lebüñ söze gelicek gül yilê gider
'Anber saçuñ yalabısa sünbül yilê gider
2. Ben tevbe ḳılduḑuma süciden sebep bu kim
Sen gül-'izārsuz içilen mül yilê gider

16. AH, 63a

17. AH, 63a-63b

3. Āhum eşersüz olduğunu andan añlaram
Kim gül kıatında nāle-i bülbül yilê gider
4. 'Işkuñ ğamında yaşuma ğark olduğum bu kim
Ten toprağa vü cān oda göñül yilê gider
5. Yahya_oğlı 'ākıbet iresidür vişāle kim
Hicrān yolında bindügi düldül yilê gider

18.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ + -- / + - + - / + + -

1. Ben ki sen dilsitāna yār didüm
Bağrumı şanasın ki yar didüm
2. Leblerüñ şekkeriyle şerbet ezüp
Ben şuşamışsı sen şuvar didüm
3. Göñlümi kim şikestedür beste
Olmağa zülfüñ ile şar didüm
4. Tar kılduñ başuma ben niçe kim
Kılma bu giñ cihānı tar didüm
5. Hüsnuñe ğırre olma kim yokdur
'Ömr-i ikbāle i'tibār didüm
6. Her nihān sırrumı tapuña 'ayān
Derdlê kim içümde var didüm
7. Yahyaoğlından uşbu pend saña
Yād dutğıl ki yādigār didüm

19.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ - + - / + + -- / + - + - / + + -

1. Kāmudan ol şanemüñ kim cemāl[i] gökçekdür
Göñül gözinde muşavver hayāl[i] gökçekdür
2. Laṭīf kokuşu-la kim mu'aṭṭar oldı hevā
'Abīr ü müşğ bigi zülf ü hāl[i] gökçekdür
3. Teferrüc itmege ağ u kızıl yüzi üzere
Kara göziyle yañağında al[ı] gökçekdür
4. Dahı ki her harekātın uşul ider nāzük
Kıyām-ı kāmetinüñ i'tidāl[i] gökçekdür

18. AH, 63b

19. AH, 64a

5. Cihān serāyına gēlen ki geldi vü geliser
Zihī sa'ādet anuñ kim hıṣāl[i] gökçekdür
6. Ben aña şūfi mi direm ki rindlik eylemez ol
Nerēdese er olan lā'ubālī gökçekdür
7. Bu Yaḥyaoğlınuñ olalı ḥālī miskīnlik
Dükēli ṭāyifeye kıl u kāl[i] gökçekdür

20.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ + -- / + - + - / + + -

1. Göreliden seni bu çağıñda
Öpesüm geldi çak dudacıñda
2. Beni esrük gözün ḥumār kıılır
Tolu-y-iken süci kabacıñda
3. Lāle üstine sāye şalmağ-ıçün
Sünbülün seyr ider yañacıñda
4. Çün yüzün öpmege elüm irimez
Ko ki bir baş koyam ayağıñda
5. Şol iki 'anberīn müselsel zülf
Uş yaraşmaz mı şol u şacıñda
6. Raḥm kıl Yaḥyaoğlı miskīne
Kibr eger yoğ-ısa dimacıñda

21.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Çünkim eylêmez eşer yāra menüm ağıladığum
Pes kaçan eyder[in] ağıyāra menüm ağıladığum
2. Diñmedin irte gice yād u biliş katında
'Acabā hoş mı gelür yāra benüm ağıladığum
3. Düşmen ü dost baña gülesidür āh kim eger
Sākin olmaz-ısa bu bāre benüm ağıladığum
4. İy dirīgā beni ol dost işiginden uş
Eyleyēsi durur āvāre benüm ağıladığum

^{20.} AH, 64a-64b

^{21.} AH, 64b

2. "benüm" kelimesi nüshada ilk beyitte menüm, diğere beyitlerde benüm yazılmıştır.

5. Bu gelen göz yaşını silmez-isem sîl oluban
Beni alup deñize vara benüm ağladuğum
6. Böyle bî-çâreliğ-ıla becid ağlaram kim
Bağrum odına ide çâre benüm ağladuğum
7. Yahyaoğlına baña terbiyet it dimek olur
Şeh kapusundağı kullara benüm ağladuğum

22.

mef' ulü mefâ'ilün fe' ulün

-- + / + - + - / + --

1. Ol cân ki gönüller ala geldi
Hoş geldi kim uş vişâle geldi
2. Ahsend anuñ aşlına kim andan
Bir ancılayın sülâle geldi
3. Maḥbûb u laṭîf ü ḥalk içinde
Noḫşânsuz olup kemâle geldi
4. Nûr irdi girü bize yüzinden
Hem gönümüze nevâle geldi
5. Nergis bigi itmege bizi mest
Câm-ıla nitêki lâle geldi
6. Baş urup ayağına içelüm
Çün elümüze piyâle geldi
7. Yahya_oğlı vişâl câmın içüp
Mest oldı vü vecd ü ḥâle geldi

23.

fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün

- + -- / - + -- / - + -

1. Ḥâtırüm bir meh-likâ katındadır
Kul bigi kim pâdişâ katındadır
2. Şâkirem ol dostdan kim dem-be-dem
Her belâ ben mübtelâ katındadır
3. Râḫatı zaḫmetden umduğum bu kim
Âdeme devlet ḳazâ katındadır
4. Genc ḥâşıl eylemek sehl-idi lîk
Ḳanda-y-ısa ejdehâ katındadır

22. AH, 64b-65a

23. AH, 65a

5. Bu cihānuñ şorar-ısañ hoşlığı
Dāyimā her nā-sezā katındadır
6. 'Işk işinde lā'ubālī olalı
Pādişālık ben gedā katındadır
7. 'Āşıkam ma'sūkuma hayr isterem
Kim dilüm her dem du'ā katındadır
8. Lā-cerem Yahya_oğlunuñ cān u dili
Ki mülāzım Muştafā katındadır

24.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

-- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ol yār didügüm baña ağıyārmış dirīğ
Andan ki fahr kıılır-idüm 'ārmış dirīğ
2. Dünyā çemenlerinde ki bülbüllik eyleyüp
Gül diyü medhin okıduğum hārmış dirīğ
3. Mihr ü vefā vü merħamet ehlerinden añlayup
Cān virdügüm yolında cefākārmış dirīğ
4. Tesbīh bigi okıduğum boynuma şalup
Kāfirlerün bilindeki zünnārmış dirīğ
5. Yārānelik yolında ki hergiz revā degül
Āğyār işvesine haridārmış dirīğ
6. Ol dağı bu zamānenüñ oğlanları bigi
Bed-baht nefis elinde giriftārmış dirīğ
7. Yahya_oğlunuñ habībini yolından azduran
Birkaç pelid ü müdbir ü murdārmış dirīğ

25.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

-- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Kaşuñ kemānı cānumı kıurbān ider Oğay
Ġamzeñ hadengi yüregümi kıan ider Oğay
2. Ġonce-leb ü benefşe-ħağ u serv-kadd-ile
Özüñ irişdügi yiri bostān ider Oğay
3. Öpüşdüginüñ ağızını kıand-ıla tıldurur
Hem cismini kıoçuşdüginüñ cān ider Oğay

^{24.} AH, 65b

^{25.} AH, 65b-66a

4. 'Āşıklarına mihr ü vefā kılsa az kıılır
İllā cefā vü cevri firāvān ider Oḡay
5. Düşnām-ıla du'āsı ki kıatumda bir durur
Her ne iderse ol baña iḡsān ider Oḡay
6. Yahya_ oğlı luḡf idüp ola kim dağı artura
Ol cevri kim bu cānuma cānān ider Oḡay

26.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. 'Acabā ben kıulı ḡālin niçün ol ḡan bilmez
Kıapuda kıulları çoğdur meger andan bilmez
2. Zülf [ü] gözi-y-le muşāḡib olalı göñlüm dir
ḡayf ki bencileyin dīni müselmān bilmez
3. Ben anuñ kaş[ı] yasına nice egri dimeyem
Çü beni oḡ bigi düz kendüye kıurbān bilmez
4. Benden ol n'ola ırağ-ısa ten-ile çü menüm
Var için şoḡbetüm anuñ-ıla kim cān bilmez
5. Beni nādānlar eger ḡubş ideler itmeñ 'ayb
Zere dānā kışiler ḡālini nādān bilmez
6. Baña peymāneyi sāķī tolu vir kim içelüm
Ol lebüñ yādına kim 'ahd-ıla peymān bilmez
7. Yahyaoğlı vaḡanın ḡurbete degşürdüğine
Sebeb oldur ki güher kıymetini kān bilmez

27.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Sāķī mey şun ki göñül pür-ferah u ḡandāndur
Süciye meylimüz olduđ[ı] bugün andandur
2. Anı ḡar-ḡab' u deli ādem olanlar içmez
Şüfīler bigi ki hem nākes u hem nādāndur
3. Yiyelüm içelüm ü baḡşış ü in'ām idelüm
Ki kıamu şuđluñ eyüsi kerem u iḡsāndur
4. Cām devrinde kim uş Cemlik ider her birimüz
Bilelüm vaḡt[i] ḡanīmet ki geđer devrāndur

26. AH, 66a

27. AH, 66a-66b

5. Bize ol cāmı-y-içün sākīye şad taḥsīn kim
Degme bir cür'asına dirse bahā biñ cāndur
6. Cān fedā itsevüz aña 'aceb olmaya kim ol
Cümle şāḥib-dile dilberlik iden cānāndur
7. Ger cihān fānī ola saña ne ğam Yaḥya_oglı
Çü senüñ 'ışkuñ anuñ ḥüsni-le cāvidāndur

28.

mef'ülü mefā'ilün fe'ülün

-- + / + - + - / + --

1. İy ḥüb-ı Ḥoten Ḥudā ḥaķı-çün
Sevdüm seni bī-riyā Ḥaķ-içün
2. Sensin bu cihān güzellerinüñ
Peyġamberi Muştafā ḥaķı-çün
3. Sensüz bu cihān baña ṭamudur
Uçmaķdaġı ol likā ḥaķı-çün
4. Miskīnligüme 'ināyet idüp
Kibr eyleme Kibriyā ḥaķı-çün
5. 'Ahdüñe ṭurup vefā kııl imdi
İtdüklerüñ ol cefā ḥaķı-çün
6. Cānumdan ayırmaġıl cefāñı
Göñlümdeki bu vefā ḥaķı-çün
7. Yaḥya_oglı ğamuñla şād olaldan
Ḥoşlıklar ider Ḥudā ḥaķı-çün

29.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ + -- / + - + - / + + -

1. Gel ki cān bezminüñ Cem'i sensin
Göñlümüñ cām-ı ḥurremi sensin
2. Rūḥumu şādlığa yilteyüben
Ḥāṭırumdan süren ğamı sensin
3. Ḥürdan ḥübdur ṭapuñ zīrā
Aña kim dirler ādemī sensin
4. Ger güzeller yol urmaġa çıkalar
Ḥamusınuñ muķaddemi sensin

^{28.} AH, 66b

^{29.} AH, 67a

5. Seni sevmek neme gerekdi kim uş
Gözlerümden döken nemi sensin
6. Her neden dem urursa lāf degül
Āh anuñ ki hem-demi sensin
7. Yahyaoğlına āh-ıla her gāh
Od iden iki 'ālemi sensin

30.

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

+ --- / + --- / + --

1. Kimê kim sen sevilseñ cān sevilmez
Ne cān kim bir daḥı cānān sevilmez
2. Ne derddür kim sen anı baña virdüñ
Ki zevķinden anuñ dermān sevilmez
3. Sen ol ma'şūksın kim bī-bedelsin
Bu 'āşıklar saña andan sevilmez
4. Ra'ıyyet ḥaḳķına 'adl idegör kim
İ içrê zūlm iden sultān sevilmez
5. Hele ben beklerüm gerçi ki senüñ
Ḳatuñda 'ahd-ıla peymān sevilmez
6. Senüñ dīdāruña ḥayrān ḳalana
Behişt ü ḥūrī vü rıdvān sevilmez
7. Bu Yahya_oğlına kim key āşıkuñdur
Ġaraż ḥüsnüñ durur iḥsān sevilmez

31.

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

+ --- / + --- / + --

1. Bu lutf-ıla ki sensin cān mısın sen
Veyā ben bī-dile cānān mısın sen
2. Benüm bu dürlü dürlü derdüme kim
Devā ḥiç olmadı dermān mısın sen
3. Seni dirler Ḥiṭā vü Çin bütidür
Ne dirsın bī-vefā andan mısın sen
4. Naẓardan gitme kim gitmek yaraşmaz
Gözümüñ nūrısın insān mısın sen

^{30.} AH, 67a-67b

^{31.} AH, 67b

5. Lebüñi goncaya teşbîh iderler
Anuñçün gül bigi hândân mısın sen
6. Perî bigi cihânda âşikâre
Yürimezseñ ne var pinhân mısın sen
7. Kemâl-i hüsn-ile şun'ında Hakk'ıñ
Bu Yahya_oğlın kılan hayrân mısın sen

32.

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Şüretün naqş[1] ki her ma'niye cāndur nāzük
Derc olup bir arada iki cihāndur nāzük
2. Hüsniñ gülşenini götürüben yürümege
Âferîn kaddüñe kim serv-i revāndur nāzük
3. Beni ğamzeñ ne ğam öldürür-ise çünkü yine
Leb-i la'lüñ diri kıлмаğa zamāndur nāzük
4. Vā'izi diñdürüben çaldıralum muṭribi kim
Ney ü çeng itdügi feryād u figāndur nāzük
5. Mey ü ma'sūk-ıla zevk itmege gül çağı bigi
Gelüñüz bāğa varalum ki hāzāndur nāzük
6. Uğraduqça urıgör yaraları bağruma kim
Kırpüğüñ-ile kaşuñ tır ü kemāndur nāzük
7. Koçmağa ince bil olduğı bigi hūb laṭif
Öpmege ter leb ü dendān u dehāndur nāzük
8. Yahyaoglına ğazel okıdalum kavlı-ıla hoş
Kim işidüp 'amel itmēge beyāndur nāzük

33.

mef'ülü mefā'ilün fe'ülün

-- + / + - + - / + --

1. Cān hasta bu rūzgār elinde
Dil dağı esir yār elinde
2. Miskīn bu gönül hezār pāre
Her pāresi bir nigār elinde
3. Güzelleri görüp itmemek meyl
Yok kimsenüñ ihtiyār elinde

^{32.} AH, 67b-68a

^{33.} AH, 68a-68b

4. Bu luṭf-ıla kim çemende güldür
İllâ n'idelüm ki ḥâr elinde
5. Yâ Rab kaçan ola şol dil ârâm
Ben 'âşık-ı bî-ḳarâr elinde
6. Ağ elde şu ḳara süci içre
Bir genc durur ki mâr elinde
7. Yâr ayağına baş ur ḳo faḫrı
Yaḫya_oğlısuñ olma 'âr elinde

34.

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

-- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şekker lebüñe kim direm iy gül-'izâr la'l
Bir ḡoncadur elinde dutar lâlevâr la'l
2. Yâḳût leblerüñ ki bu mercânı şırşatur
Şatsa bahâ yitüremeye şad hezâr la'l
3. Mercân lebüñ leṭâfetine vâlih olmuşam
Kim reng içinde beñzer aña iy nigâr la'l
4. Sırrına ağzuñuñ dürişüp irişimedüm
Olaldan incü dişlerüñe perdedâr la'l
5. Derd-ile ṭağlara düşüp ağladum anca kim
Ḳanlu yaşumdan oldı ḳamu ḳayalar la'l
6. Nâzük lebüñe beñzeye mi ḥâşa beñzemez
Zirâ ki ḳopdıḡında ḳayadan ḳopar la'l
7. Tâ kim dilerdi dudaḡuña irişimedi
Yaḫya_oğlı bigi ḳıldı özin ḥâkisâr la'l

35.

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

-- + / + - - + / + - - + / + - -

1. Âhum ḳopuzın êle alayın mı ne dirsın
Ol süz-ıla bu sâzı çalayın mı ne dirsın
2. Gitdüm-idi kim senden ıraḫ şabr ḳılaydum
Çün ḳılamadum girü gelêyin mi ne dirsın
3. Zülfüñ bigi kim şöyle perişân u za'îfem
Cem' olmayayın zâr ḳılayın mı ne dirsın

^{34.} AH, 68b

^{35.} AH, 68b-69a

4. Budur dilegüm ben iderem āh u figāndan
Şol taş bigi baġruñı dilēyin mi ne dirsın
5. Nāmūs kitābın[1] ki dirmiş-idi ‘aqlum
‘Işkuñda dürüp oda şalayın mı ne dirsın
6. Söz incülerin aşmaġa zībā kulaġuña
Endişe deñizine tıalayın mı ne dirsın
7. Yaġya_oġlı bigi kınd[1] lebüñden ki şoraram
Bir buseyi biñ cāna alayın mı ne dirsın

36.

mef’ülü fā’ilatü mefā’ilü fā’ilün

-- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şanma ki yār gözleri urduġı yaraya
Yarından özge leblerinüñ nesne yaraya
2. Hüsni-ile şöyledür ki bulunmaya beñdeşi
Rıdvān eger gire sekiz uçmaġı araya
3. On dört gicede ay her ayda bulur kemāl
Ta’n urur anda daġı cemāliyle yār aya
4. Hüsni deñizi luţf yüzinden çün urdı mevc
Haţtı ki ter ‘abirdi düşdi kenāreye
5. Ma’sūk baña gerçi cefā kıla ger vefā
Her n’itse hüb ider kişi girmēsün araya
6. İtmēge secde cümle cinān ehli cān virür
Binüm bigi anuñ kadem urduġı araya
7. Yāruñ bu Yaġyaoġlına hecrine şabr ider
Tā vaşla iricek döyebilür neẓāreye

37.

mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Saġınuġumdan ol yāri yavuz gözden yavuz dilden
Helāk istērem aġyārı yavuz gözden yavuz dilden
2. Bu resme gözde vü dilde olalıdan saġınuram
Ben ol devletlü dildārı yavuz gözden yavuz dilden

³⁶. AH, 69a

3. 1. mısradaki vezin aksamaktadır.

³⁷. AH, 69b; MN, 123-125, 5. beyit 2. beyitten sonra gelmektedir.

4. kılarım: iderem MN.

3. İrağ olmağ- için ol gül ırağ olmak dilêmêzem
Bu bâğ-ı gülşenüñ hârı yavuz gözden yavuz dilden
4. Anuñ hüsni gülistânın kıluram saklağıl diyü
Çıka bülbülleyin zârı yavuz gözden yavuz dilden
5. Anuñ hüsni zamânında yıkılmasaydı korkaram
Yapılan 'ışk bāzârı yavuz gözden yavuz dilden
6. Yavuz gözden yavuz dilden durur binüm üşendüğüm
Ki düzetdüm bu eş'arı yavuz gözden yavuz dilden
7. Bu Yahya_oğlına göstêrũñ kim ol yâri için ister
Bugün biti yazanları yavuz gözden yavuz dilden

38.

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

++-- / ++-- / ++-- / ++--

1. Ger kabûl eyleyeler bini hârâbât ehli
Redd iderler-ise sehl ola münâcât ehli
2. Şeyhüm ancağ menüm ol süci küpi durur kim
Ol durur gûşe-nişinlerde kerâmât ehli
3. Dik tır iy vâ'iz-i nâ-dost leb-i la'linden
Ol şürâhî ola meclisde maqâlât ehli
4. Ben beni böyle hârâb itdüğüm ol kim kimse
İtmeden nefy-i vücûd olmadı işbât ehli
5. Kaş u gözün[i] gören cādũ durur virür cân
Ne müselmân ola hod böyle tılısmât ehli
6. Rind-iseñ hem-dem ol iy şüfî benümle yoğsa
Tırma kim olmaz eyü tâyife tã'at ehli
7. Ol güneş çehrelüye virdi gönül Yahya_oğlı
Kim anuñ gölgesidür arz u semāvât ehli

39.

mef'ülü fâ'ilâtü mef'ülü fâ'ilün

--+ / -++ / +-- / -+-

1. Bağrum cefâlaruñ-ıla pür-hün degül midür
Ya kanlu gözlerüm yaşı Ceyhün degül midür

^{38.} AH, 69b-70a

3. nâ-düst: Nüshada tâ-düst şeklinde yazılmıştır.

^{39.} AH, 70a

2. Hicr-ile öldürem diyü korkutma bini kim
Ben 'aşıkça ölüm günü düğün degül midür
3. Hüsnuñe sen iñen dahı hey gırre olma kim
Mağrūr olan ādemī mağbūn degül midür
4. Günüm şerefdedür diyü anca gönenme kim
Her günde bir zevāle düşen gün degül midür
5. Himmetden iriser yine irerse ādemī
Bes himmet olmak erde hümāyūn degül midür
6. Şādī maḥabbetine cihānuñ yok i'tibār
Kim hay diyince ḥāl-i diger-gün degül midür
7. Bu 'ışk rencine ki 'ilāc acı şabrdur
Yaḥya_oğlı şī'ri şekker ü ma'cūn degül midür

40.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Kaçan ki serhoş olam şan ki şādmān bigiyim
Bu fānī mülk-i cihān içre cāvidān bigiyim
2. Maḥallesinde benüm şāhumuñ şabāḥa degin
Fiğān u āh-ıla her gice pāsban bigiyim
3. Ḥasūd düşmenümi bulduğumca yırtarsam
'Aceblemeñ ki ben erlikde arslan bigiyim
4. Nişāna bir gün irürmek için bu āhum oğın
Zamāne cevri-y-ile bükülüp kemān bigiyim
5. Bu ḥüsñ bağçelerinüñ direm diyü yimişin
Bahār-ı ḥasret-ile şararup ḥazān bigiyim
6. Egerçi yitdi yaşum ucna vü pīr oldum
Henüz 'ışk gurūrıyla nev-cevān bigiyim
7. Bu Yaḥyaoğlı bigi 'ışka vireli gönlin
Katında ādem olanın 'azīz-i cān bigiyim

40. AH, 70a-70b

41.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bahār hüsni-nigāruñ cemāline beñzer
Çağı ki geldi geçiser hayāline beñzer
2. Yañağına nazār iden güle kıılır teşbīh
Didi boyın[ı] gören serv ʔalına beñzer
3. N'ola öpersem elini ki kolların uzadup
Hamāyıl eyleyü boynuma şalına beñzer
4. Anuñ vişālini çok hāşıl itdük ü gitdi
Şebāt olmaduğı 'ömr hāline beñzer
5. Bu karañu gicenüñ kim kıyāmet oldı baña
Şabāh olıcağız şür çalana beñzer
6. Karār idemedüğüm ansuz ol durur kim anuñ
Tamu firāķına uçmaķ vişāline beñzer
7. Bu Yahyaoğlına ol dost raħm kılmaduğı
Hasūd hīlesi-le düşmen alına beñzer

42.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şayķal urup bu göñlümi kıldum bir āyine
Kim nūr[ı] ʔa'n urar feleküñ gün ü ayına
2. Andan bu cān göziyle nazār eyleyem aña
Kim anda gördüm iki cihānı mu'āyene
3. Bildüm cihānı fānī vü bākīdür āhīret
Meylüm anuñ-çün olmadı dünyā sarāyına
4. İy bu cihānı cān bigi ma'sūķa eyleyen
'Aķluñ var-ısa uymağıl ol nefis rāyına
5. Bu 'ömr kaķkanı ne kađar ola pāyidār
Elde nişānedür çü felek oķ u yayına
6. Ma'niyle gelsün ilerü da'vī kılan kişi
Yā lāf eylemēsün ırakdan kolayına
7. Sen Yahyaoğlı yol haberin söylegil müdām
Yolında bula münkir olan reh-nümā yine

41. AH, 70b-71a

42. AH, 71a

43.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Tîz irür vaşluña yoḥsa beni fūrkat depeler
Daḥı dîzār qalır ḥaşre vü ḥasret depeler
2. Yāri aḡyārun elinden (.....)
İy dirîḡ olmaz ölüsem ben[i] ḡayret depeler
3. Düşmenüñ raḡmına kim cānı ḥasedden çıkısar
Beni ol dost ḡamında bu maḥabbet depeler
4. Ḥoş tefāvüt arada bu ki irişecek ecel
'Āşığı ḥūrlar u 'ākılı ḡayret depeler
5. Bî-hünerler ṭarafın dutduḡuma 'ayb itmeñ
Kim ḡamu yirde hüner ehlini miḡnet depeler
6. Nefsi terk eyle ki 'avratdan alu olmayasın
Şöyle kim cümle muḡannet eri 'avrat depeler
7. Yaḡyaoḡlı bigi dirlik hevesin itdün-ise
Ġāfil olma ki ḡöñül ādemi ḡaflet depeler

44.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ - + - / + + -- / + - + - / + + -

1. Bu derde kim ben ulaşdım devā ḡörinmez ḡiç
Ki 'ışḡ menziline intihā ḡörinmez ḡiç
2. Gelen gider ü giden yolda bir dem eglenmez
Ki giden ādemî uşbu yola ḡörinmez ḡiç
3. Kimesne bilmedi taḡdîr-i Ḥaḡ ne işde durur
Ki inmedin yire ḡökden ḡazā ḡörinmez ḡiç
4. Cihān işinde naḡar kılduḡumca irte gice
Mükedder olduḡum ol kim şafā ḡörinmez ḡiç
5. Cefāya şād olaydım ve lîk yārumdan
Melül aña oluram kim vefā ḡörinmez ḡiç
6. ḡöñülden istedüḡüm ayaḡı tozını bu kim
ḡözüme andan eyü tütüyā ḡörinmez ḡiç

43. AH, 71a-71b

2. mısranın devamı kaḡıttaki tahribattan dolayı okunamamaktadır.

7. Nüşhada "ḡöñül ki" vezin gereḡi "ki ḡöñül" şeklinde yazılmıştır.

44. AH, 71b

7. Bu Yahyaoğlu bigi meskenet ucını dutuñ
Ki kibri kıomayana Kibriyā görünmez hiç

45.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

-- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Mercān lebüñ leṭāfeti cānı utandırur
İncü dişüñ hikāyeti kānı utandırur
2. Peyveste kaşlaruñ nitekim ğamze şaştıñ
Bağlar güşāde tır ü kemānı utandırur
3. Mūy[1] miyān-ıla ṭolaşup ber-girift ider
Līk incelikde mūy[1] miyānı utandırur
4. Gözüñ katında nergisi kim andı-sa didüm
Yāra kıo anı kim yereķānı utandırur
5. Billah bu Yahyaoğlu utanmaz degül mi kim
Gördükce sēverem [ki] dīvānı utandırur

46.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yoķ durur dilberümüñ bir daķı hemtā özine
Hāşşa şol demde ki biñ şīveler ile düzine
2. Döküben kıanımı kına diyü yaķar eline
Ağladup yaşımı incü diyü dizer yüzine
3. Her ki yüzün görür 'āşık olur an[1] sever
Ne 'aceb ṭālī[i] var bilsem anuñ yılduzı ne
4. 'Acabā dost baña bunca niçün cevri kıılır
Eyle beñzer kim uyar dost 'adūlar sözine
5. Cigerüm böyle kebāb olduĝını ṭañlamañuz
'Aşıkam 'āşıkam āḫir şü güzeller ṭuzına
6. Urmayam terkin anuñ cān u cihān terkin uram
Ol ne deñlü beni baķdurmaz-ısa kendüzine
7. Ğurbet-i 'ışık yavuz renc durur Yahya_oĝlu
Vay aña kim düşe ol renclerüñ yavuzına

45. AH, 71b-72a

46. AH, 72a

47.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

+ + -- / + - + - / + + -

1. Ben ki sen dilsitāndan ayrıldum
Şanki bu tatlu cāndan ayrıldum
2. Hüb-rūlar içinde añsuzda
Âh kim mihribāndan ayrıldum
3. Eyle beñzer tamuliğ olısaram
Ben ki hūr-ı cināndan ayrıldum
4. Göñlüm-ile degüld[i] Tengri bilür
Geñsüzün ol dem andan ayrıldum
5. Dikene düşmeden n'idem çünkim
Bülbülem gülsitāndan ayrıldum
6. Karañu dünde kaçarcu varusam
Bilmezem kârbāndan ayrıldum
7. Yaħyaoglı bigi ħarāb iken
Pes n'olam ħānumāndan ayrıldum

48.

mef'ülü mefā'ilün fe'ülün

-- + / + - + - / + --

1. İy dost ne bī-vefā-y-ı mışsın
Başdan ayağa cefā-y-ı mışsın
2. Şirīn sözüñi işidüben ben
Bal şanur idüm belā-y-ı mışsın
3. 'Ahdüñde vefā bulunmaz oldı
'Anķā bigi kim hümā-y-ı mışsın
4. 'Aqlum[1] görindügince kılduñ
Dīvāne perī-liķā-y-ı mışsın
5. 'İşkuñda vücūdum altun oldı
Bir gör ki ne kīmyā-y-ı mışsın
6. Her şivede Sidre'den aşurduñ
Âhumı ki Müntehā-y-ı mışsın
7. Yaħya_oğlı dilinden uşbu remzi
Hoş diñle ki dilrübā-y-ı mışsın

47. AH, 72b

48. AH, 72b-73a

49.

mef'ülü fā'ilatü mefā'ilü fā'ilün

-- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bu gön̄lüm ol periye giriftardur henüz
Dīvāneliğüm anuñ için vardur henüz
2. Bülbülden āh u nālemi arturduğum bu kim
Ol servi boylumuñ yüzi gülzardur henüz
3. Şayd itmege gön̄ülleri zülfi kemendi-le
Çālāk ü cüst ü çābük ü cevvardur henüz
4. Kaşları bigi gözleri-le fitne itmege
Ḥammār u mest ü müfsid ü mekkardur henüz
5. Kimse anuñ vefāsına irmiş degül kim ol
Nā-mihribān u cevr ü cefākardur henüz
6. Yahya_oğlı hālını şorana andan eydesiz
Düşvār olup durur ki der-efkardur henüz
7. Raḫmet aña ki cevr ü cefādan üşenmeyüp
Mihr ü maḫabbet-ile vefādardur henüz

50.

mefā'ilün fe'ilatün mefā'ilün fe'ilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bu ḫüsn içinde ulalan em̄iri gördüñ mi
Ya aña 'āşık olan ben fak̄iri gördüñ mi
2. Eyā cihān[1] kılan geşt bu 'ışk [u] ḫüsn içre
Eyit ki biz ikiye bir naz̄iri gördüñ mi
3. Bülend ḫaddine yāruñ ki servdür āzād
Ṭolaşmağa ṭururam ben es̄iri gördüñ mi
4. Tebārekallah anuñ lebleri nebātından
Ḥoş eyderem bu ḫalāvetlü ırı gördüñ mi
5. Ḥaṭı berāt getürdi siyāhkārlığa
Sen ol yüzi ḫara müşk-i 'ab̄iri gördüñ mi
6. Ben ol civānı sevelden görenler eydür kim
Ne ölecek kişidür uşbu p̄iri gördüñ mi
7. Bu Yahyaoglını düşdükde baş üzere ṭurup
Ayağa bindüren ol dest-ḡiri gördüñ mi

49. AH, 73a

50. AH, 73a-73b

51.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

-- + / + -- + / + -- + / + --

1. Ol yār-ıla 'ayşu bu gice tā seher itdüm
Ağyar ölür tıyar-ısa kim neler itdüm
2. Geh içdüm elinden süci billür ayağ-ıla
Geh nuqlumı yāķüt lebinden şeker itdüm
3. Geh kollarını eyledi boynuma hamāyıl
Gāh ellerümi ince biline kemer itdüm
4. Gāh el uruban tonlarınıñ bendini çözdüm
Geh koyuna gönlek yaķasından nazar itdüm
5. Geh perde olan nesneleri sökdüm aradan
Geh ten tene cān cāna işin mu'teber itdüm
6. Gāh itmeyesin 'ayb diyü bağruma başdum
Geh erlig-ile nice gerekse hüner itdüm
7. Yahya_oğlı bigi uşbu vefādārı bulanı
Her cevr ü cefāsı çoğ-ıla ser-be-ser itdüm

52.

fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + -

1. Bir nefes senden cüdālık hıç hoş gelmez baña
Bir dahıyla āşinālık hıç hoş gelmez baña
2. Uşbu hüsn ü luţf-ıla kim dilde sensin söylenen
Baña itmek bī-vefālık hıç hoş gelmez baña
3. Hazretüñde bendelikden ben ki lezzet bulmuşam
Ġaybetüñde pādişālık hıç hoş gelmez baña
4. Her kaçan gelsem kapuñ açuķ durur anuñ-içün
Senden artuķdan gedālık hıç hoş gelmez baña
5. 'Işķ cāmın içmege meyhāneye varalıdan
'Aķl evinde kethüdālık hıç hoş gelmez baña
6. Çünkü ben rindem ezelden lā-cerem kim tā ebed
Sūfiyāne pārsālık hıç hoş gelmez baña

51. AH, 73b

52. CN, 14a-14b, Min Kelām-ı Yahyāoğlı Redif-i Diger

7.

7. Zerķ işinden kaçduğum Yahya_ oğlı gibi hep bu kim
İy ĥalāyık filtikālık(?) ĥıĥ ĥoş gelmez baña

53.

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

+ - - - / + - - - / + - -

1. Güneşden yüzünü nūrānī gördüm
Cihānda ben hemān nūr anı gördüm
2. Ĥaķ itmiş derci ĥüsnün āyetinde
Yedi muşhafdağı Ĥur'ānı gördüm
3. Muĥammed ümmetinde sen ĥopalı
Seni güzellerün sultānı gördüm
4. Süleymān mülki sende yaraşur kim
Saña her devleti erzānī gördüm
5. Selāmumu benüm Nūĥa ilet kim
Yaşumda ĥarķ olan tūfānı gördüm
6. Ĥalīlullāh-ıla 'ışķuñ odında
Bir oldum kim gül ü reyĥānı gördüm
7. Revādur Ĥızrlık ĥılsañ baña kim
Lebüñde çeşme-i ĥayvānı gördüm
8. Zelīĥā gibi 'ışķuña giriftār
Hezārān Yūsuf-ı Ken'ānı gördüm
9. Diler kim 'ışķuñ-ıla ola bākī
Ki sensüz Yahya oğlın fānī gördüm

54.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ben ki vaşluña iremēyüp çekerdüm zaĥmeti
Ĥāşa kim fevt eyleyem şimdi ki buldum fırsatı
2. Emmek istersem lebüñi yok deme zinhār kim
Şekkerün olmaz ağızdan taşra şīrīn lezzeti
3. Sen bütüñ dīzārı-ĥün hergiz ĥabül itmemişem
Yohsa ĥoķ 'arż eylediler baña ĥūr u cenneti

^{53.} MN, 257-258.

1. nūrānī: nūrānī MN.

4. erzānī: erzānī MN.

9. fānī: fānī MN.

^{54.} MN, 424-425.

4. Böyle kim hurremliĝ-ıla el virüpdür dāyimā
Gitmesün gelgil ĝanîmet görelüm bu şöĝbeti
5. Sên ü ben nuĝl u şarāb u şem' ile irte gicê
Bekleyêlüm bir key ulu şeyĝ gibi ĝalveti
6. Dem-be-dem rindāne süci cāmını nüş idelüm
Şol şürāĝiden [ki] şüfîler içemez şerbeti
7. Yahyaoglı uşbu hoşlık çağı kim bir luĝfdur
İşiden yoĝsul u bayuñ ĝasretidür ĝasreti

VII. Metinde Tespit Edilen Arkaik Kelimeler

adan-	: ad almak, ad takınmak 5/2.
alu	: aciz, geri, aşıĝı, değersiz, alçak 43/6.
Ancılayın	: onun gibi, öyle 22/2.
ansuz	: ansızın, birden bire 7/5, 47/2.
artuĝ	: başka, gayri 52/4.
aşşı	: kâr, kazanç, fayda 9/2.
ayaĝa bindir-	: ayaĝa kaldırmak 50/7.
bay	: zengin 54/7.
becid	: sık sık, devamlı 21/6.
beñdeş	: benzer, eş 36/2.
bigi	: gibi 1/4, 1/7, 2/2, 2/4, 4/5, 5/6, 5/7, 6/6, 6/7, 7/2, 8/2, 8/4, 9/4, 13/2, 14/2, 16/7, 19/2, 22/5, 23/1, 24/4, 24/6, 26/3, 27/2, 31/5, 31/6, 32/5, 32/7, 34/7, 35/3, 35/4, 35/7, 36/6, 40/1-7, 42/4, 43/7, 44/7, 47/7, 48/3, 49/4, 51/7.
bilemce	: yanımda, beraberimde 4/4.
biliş	: tanıdık, bildik 21/2.
bindür-	: kaldırmak 50/7.
biti	: mektup, yazılmış şey 37/7.
çaĝ	: tam, tamam 20/1.
çalın-	: boyanmak 16/7.
degşür-	: deĝişmek, deĝiştirmek 26/7.
diñ-	: susmak 21/2.
diñdür-	: susturmak 32/4.
döy-	: sabretmek, tahammül etmek 36/7.

dükeli	: bütün, hepsi 19/7.
dün	: gece 11/5, 47/6.
düriş-	: gayret etmek 34/4.
düz	: doğru, düpedüz 26/3.
düz-	: yapmak, tertip etmek 2/5.
düzet-	: süslemek, bezemek 37/6.
düzin-	: süslenmek 46/1.
egin	: sırt, arka 3/7.
esrük	: sarhoş 20/2.
eyit-	: söylemek, anlatmak 11/2, 10/4, 13/9, 21/1, 49/6, 50/2-4-6 .
eyü	: iyi 27/3, 38/6, 44/6.
geñsüzün	: istemeyerek, istemeye istemeye 47/4.
giñ	: geniş 18/4.
gönen-	: sevinmek 39/4.
ır	: şarkı, türkü 50/4.
imdi	: şimdi 1/6, 11/1, 28/5.
iñen	: pek, çok, gayet 7/3, 39/3.
irte	: ertesi 21/2, 44/4, 54/5.
irür-	: ulaştırmak, eriştirmek 8/5, 43/1.
kaçan	: ne zaman, ne zaman ki 10/5, 21/1, 33/5, 40/1, 52/4.
ķamu	: bütün, herkes 14/3, 16/7, 19/1, 27/3, 29/4, 34/5, 43/5.
ķancarı	: nereye, ne tarafa 47/6.
ķanda	: nerede 23/4.
ķandalığı	: nerede olduğu 11/2.
ķanı	: hani, nerede 6/3.
ķarañı	: karanlık 11/5, 41/5, 47/6.
ķatı	: pek, çok 4/4.
ķayna-	: yerinde duramamak, oynamak 10/1.
key	: gayet, pek çok 9/5, 13/4, 30/7, 54/5.
kimesne	: kimse 44/3.
ķoç-	: kucaklamak 32/7.
ķoçuş-	: kucaklaşmak 25/3.

ķop-	: meydana çıkmak, dođmak, zuhur etmek 4/3, 34/6, 53/3.
şal-	: yaymak, sermek 3/7, 24/4, 35/5, 41/3.
şataş-	: rastlamak, tesadüf etmek 3/1.
şırşat-	: sarısmak 34/2.
şuvar-	: sulamak 18/2.
şeş-	: açmak, çözmek 3/3.
ţamu	: cehennem 5/5, 41/6.
ţamulıđ	: cehennemlik 47/3.
ţan-	: danıřmak 5/3.
ţañla-	: şaşırarak, garip bulmak 46/5 .
ţapanca	: tokat, şamar 8/4.
ţapu	: zat, hazret 3/1, 18/6, 29/3 .
ţaş	: dış 13/7.
tenk	: içi dolu çuval 3/3.
ţon	: elbise, kılık kıyafet 3/7, 16/3, 51/4.
ţur-	: ayağa kalkmak, bağlanmak 2/2, 4/1, 15/1, 50/3, 50/7.
ţuz	: güzellik, şirinlik 46/5.
uçmak	: cennet 28/3, 36/2, 41/6.
ulal-	: büyümek, yetişmek 50/1.
uş	: işte, şimdi, çünkü 9/4, 16/4, 20/5, 22/1, 27/4.
uşbu	: işte bu 1/6, 6/6, 12/6, 14/3, 18/7, 44/2, 48/7, 50/6, 51/7, 52/2, 54/7.
üşen-	: üzölmek, çekinmek, usanmak 37/6.
yalabı-	: parlamak, parıldamak 17/1.
yar	: ađız suyu 36/1.
yavalan-	: yalvarmak, kendini hor ve hakir göstermek 5/7.
yavuz	: fena, kötü, çetin, yaman 5/1, 37/1-7, 46/7.
yile git-	: boşa gitmek, rüzgara karışmak, koşarak gitmek 17/1-5 .
yilte-	: teşvik etmek, harekete geçirmek 7/5, 29/2.
yilnil-	: zaptedilmek, vazgeçmek 4/1-5.

KAYNAKÇA

- Akalın, Mehmet (1989). "Ahmedî'nin Dili". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten*. XXXVII/9-153.
- Akdoğan, Yaşar (1988). *Ahmedî Divanından Seçmeler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Canpolat, Mustafa (1995). *Mecmûatü'n-Nezâir Metin-Dizin-Tıpkıbasım*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dilben, Talha (2019). "İbni Yahyâ ve Hikâyât-ı Avrat Adlı Manzum Eseri". *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*. V/47-77.
- Ertek Morkoç, Yasemin (2003). *Eğridirli Hacı Kemal'in Câmîü'n-Nezâir'i I*. Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Ersoy, Ersen-Ümran Ay (2017). *Hoca Dehhânî Divanı*. Ankara: TUBA Yayınları.
- Köksal, M. Fatih (2009). "Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. III/63-86.
- Köksal, M. Fatih (2012). "Metin Neşrinin Ana Esasları". *Türklük Bilimi Araştırmaları*. XXXI/179-209.
- Köksal, M. Fatih (2013a). "Ömer bin Mezîd". <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/omer-omer-bin-mezid>. (Erişim Tarihi: 17.04.2021).
- Köksal, M. Fatih (2013b). "Nâmûsî". <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/namusi>. (Erişim Tarihi: 17.04.2021).
- Köksal, M. Fatih (2016). *Yâ Kebîkeç (Mecmûalar Arasında)*. İstanbul: Kesit Yayınları. *Mecmûa-ı Devāvîn*. Şeyhülislam Arif Hikmet Bey Kütüphanesi. 58b-73b.
- Şarlı, Mahmut (2001). "Medîne-i Münevvere'deki Ârif Hikmet Bey Kütüphanesi'nde Bulunan Edebiyatla İlgili Türkçe Yazma Eserler". *İlmî Araştırmalar*. XI/99-112.
- Uçar Erdem, Filiz Meltem (2014). "Mukîmî". <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mukimi>. (Erişim Tarihi: 17.04.2021).
- Ünver, İsmail (1993). "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *Türkoloji Dergisi*. XI: 51-89.

EKLER

